

Xəbər
Sevgilisini maşında
bıçaqladı,
avtomobili
dərəyə
yuvarladı,
hər
ikisi öldü
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4 iyun 2019-cu il Çərşənbə axşamı № 120 (7290) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu il 700 bal yağın olmamasının səbəbləri

Təhsil eksperti:
"Maksimum nəticənin olmayacağı hələ iki il öncə məlum idi..."
yazısı səh.4-də

"Hamı Qarabağ uğrunda vuruşmağa hazırdır" - rumin analitikin dedikləri etiraz doğurdu

yazısı səh.5-də

AXH-dəki qalmaqalda adları keçən partiya sədrlərindən reaksiya

yazısı səh.2-də

Məşhur sabiq nazirlər: kim harada, nə edir...

yazısı səh.6-də

Ermənistan rəhbərliyi sələflərinin səhvlərindən nəticə çıxarmır - böyük savaş an məsələsidir

yazısı səh.11-də

İbadət edən siyasətçilərimiz

yazısı səh.12-də

Dünyada qeyri-ənənəvi etirazlar: niyə soyunub aksiya keçirirlər?

yazısı səh.13-də

Yanan bina işi - şirkət rəhbəri azadlığa buraxıldı

yazısı səh.3-də

İsveçrənin mühüm görüş və anlaşmalarına ev sahibliyi etməsinin səbəbləri...

yazısı səh.9-də

Ramazan ayının 30-cu günü

İftar 20.23 (QMI)

30-cu günün duası: İlahi, Bu gün mənim orucumu bəyənilmiş və qəbul edilmişlərdən qərar ver! O şey ki, Sən razısan və Sənin Peyğəmbərin (s) razıdır, onun köklərini və budaqlarını möhkəm et! Səni and verirəm ağamız olan Həzrət Məhəmmədin (s) və onun pak Əhli-beytinin(ə) haqqına! Və həmd olsun ələmlərin Rəbbinə!

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".
ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

KREMLİN "HİBRİD MÜHARİBƏSİ":

İRƏVANDA PANİKA, QARABAĞDA MÜHARİBƏ XOFU

Erməni nəşri: "Rusiya Ermənistanı təcavüzə hazırlaşır": Bakı isə "addım-addım" taktikasına üstünlük verəcək; neftin ucuzlaşması erməniləri də narahat etməyə başladı - səbəb...

musavat.com
Togrul İsmayil

yazısı səh.8-də

Londonda növbəti Zamirə Hacıyeva qalmaqalı - gizli milyonçu kimdir

Əkrəm Həsənov: "Azərbaycandan Londona qeyri-qanuni pullar qaçıranlar sərvətlərini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzədirlər" yazısı səh.3-də

Pənah Hüseyn:
"Plan belə idi ki, Gəncədə separatçı hökumət təşkil olunsun"

yazısı səh.5-də

İsgəndər Həmidovun
səhhəti ilə bağlı ən son xəbərlər

yazısı səh.7-də

Elməddin Muradlı:
"Metrodakı hazırkı vəziyyət xəstəlik mənbəyidir"

yazısı səh.10-də

Prezident Ramazan bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik etdi

Prezident İlham Əliyev Ramazan bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik edib.

Təbrikdə deyilir:

- Hörmətli həmvətənlər!

Sizi mübarək Ramazan bayramı münasibətilə səmi-qəlbədən təbrik edir, hər birinizə ən xoş arzularımı çatdırıram.

Bəşər övladını xeyirxahlığa, birliyə, mənəvi kamilliyə dəvət edən, öz mahiyyəti ilə insanların ruhunu təzələyən Ramazan ayı dünya müsəlmanlarının ən əziz ayıdır. Oruc tutmaqla inanclı insanlara mənəvi-ruhi ucalığın, əxlaqı saflığın fərhini, şəfqət, mərhəmət, həmrəylik duyğularının sevincini yaşadan Ramazan ayı ilahi hikmətlər xəzinəsi müqəddəs Qurani-Kərimin nazil olması ilə əlamətdardır. Ramazan bayramı günlərində mömin vətəndaşlarımız Uca Yaradan qarşısında vicdani borc və vəzifələrini ləyaqətlə yerinə yetirmək, mənəvi zənginliyin üstünlüyünü yaşamaq fürsəti qazanırlar.

Azərbaycan İslam sivilizasiyasının tərkib hissəsi kimi bəşəriyyətin mədəni irsinə öz töhfələrini vermiş, böyük alimlər və mütəfəkkirlər yetişdirmişdir. İslam və onun mahiyyətindən irəli gələn sülhpərvərlik, dözümlülük, bərabərlik, qardaşlıq və bu kimi dəyərlər Azərbaycanda toleranqlıq mühitinin, cəmiyyətdə vəhdət və harmoniyanın yaranmasında, multikulturalizm və humanizm ideyalarının bərqərar olmasında müstəsna rol oynamışdır.

Əziz bacı və qardaşlarım!

Bu günlər ölkəmizin hər yerində xalqımızın əmin-amanlığı üçün dualar edilir, şəhidlərimizin ölməz xatirəsi ehtiramla yad olunur. İnanıram ki, bu müqəddəs bayram günlərində sizin dua və diləkləriniz Tanrı dərgahında qəbul ediləcək, Uca Yaradan öz mərhəmətini xalqımızdan əsirgəməyəcəkdir. Bir daha hər birinizi və ölkəmizin hüduqlarından kənarda yaşayan bütün soydaşlarımızı ürəkdən təbrik edir, ailələrinizə səadət, süfrələrinizə bol ruzi və bərəkət arzulayıram.

Ramazan bayramınız mübarək olsun!

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyət və hərbi texnikaları Naxçıvana gəlib

İyunun 7-dən 11-dək keçiriləcək "Sarsılmaz qardaşlıq-2019" Azərbaycan-Türkiyə birgə döyüş atışlı taktiki təliminə cəlb edilmiş Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyət və hərbi texnikaları Naxçıvana gəlib.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun mətbuat xidmətindən ONA-ya verilən məlumata görə, bu münasibətlə Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun hərbi hissəsində təntənəli qarşılanma mərasimi keçirilib.

Sonda təlimə cəlb edilmiş Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin nümayəndələri Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun hərbi hissəsində yerləşiblər.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Daha 9 qurum TƏBİB-in tabeliyinə verilməyəcək - siyahı

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi "Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi" (TƏBİB) publik hüquqi şəxsin tabeliyinə verilməyəcək qurumların siyahısını müəyyənləşib.

ONA xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında icbari tibbi sığortanın tətbiqinin təmin edilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 20 dekabr tarixli 418 nömrəli fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə fərmanda qeyd edilib.

Fərmanda Məhkəmə Psixiatrik Ekspertiza Mərkəzi, Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyi və onun şöbələri, Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi, habelə onun tabeliyindəki dezinfeksiya stansiyaları və profilaktik dezinfeksiya şöbələri, Əczaçılıq və Tibb Sənayesi Birliyi, tibb tədris müəssisələri, Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi və onun Masallı rayon filialı, Milli Onkologiya Mərkəzi və onkoloji xəstəxanalar (dispanserlər), Respublika Leproz (Cüzam) Xəstəxanası, taun əleyhinə stansiya və şöbələr, İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi, Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzi, ailə planlaması məsləhətxanaları və mərkəzləri, ailə və nikah məsləhətxanaları, "Tibb" qəzeti, "Azərbaycan Tibb Jurnalı", Azərbaycan Respublikası Dövlət Elmi-Tibbi Kitabxanası, Azərbaycan Təbabəti Muzeyi, "Dərman Vasitələrinin Analitik Ekspertiza Mərkəzi" və "Azertibtechiyat" məhdud məsuliyyətli cəmiyyətləri, İnnovasiya və Təchizat Mərkəzi, sanatoriyalar və kurort üsulları ilə müalicə edən tibb müəssisələri, Bakı Sağlamlıq Mərkəzi, Talassemiya Mərkəzi və Tikilməkdə Olan Müəssisələrin Müdiriyyəti, B.Ə.Eyvazov adına Elmi-Tədqiqat Hematologiya və Transplantologiya İnstitutu, K.Y.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutu, Akademik C.M.Abdullayev adına Elmi-Tədqiqat Kardiologiya İnstitutu, V.Y.Axundov adına Elmi-Tədqiqat Tibbi Profilaktika İnstitutu, Elmi-Tədqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutu, Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutu, Elmi-Tədqiqat Tibbi Bərpa İnstitutu, Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutu, M.A.Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə Mərkəzi istisna olmaqla, Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyindəki dövlət səhiyyə sistemindəki tibb müəssisələrinin TƏBİB-in tabeliyinə verilməyəcəyi bildirilib.

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi "Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi" (TƏBİB) publik hüquqi şəxsin tabeliyinə verilməyəcək qurumların siyahısını müəyyənləşib.

AXH-dəki qalmaqalda adları keçən partiya sədrilərindən reaksiya

ki hissəyə parçalanan Azərbaycan Xalq Hərəkatında (AXH) sular durulmur. Qanadlardan birinin bir neçə gün öncə keçirilən iclası barədə mətbəər mənbələrdən musavat.com -a məlumat daxil olub. Mənbənin bildirdiyinə görə, həmin iclasda qurumun İdarə Heyətinin iclasında Azadlıq Partiyasının sədri Əhməd Oruc Mətləb Mütəlimli arasında mübahisə olub.

Mübahisə az sonra ciddi gərginliyə çevrilib. Bir-birinin ünvanına ağır ittiham və təhqirlər yağdıran partiya sədrlərinin davası böyüyüb, onlar bir-birilə əlbəyaxa olublar. Şahidlərin iddialarına görə, Əhməd Oruc Mətləb Mütəlimliyə fiziki müdaxilə də edib və Mütəlimlini bir neçə zərbə ilə yerində oturdub. Mənbənin verdiyi məlumata görə, dava səbəbilə hərəkatın idarə heyyətinin növbədənəknər toplantısı çağırılıb və münasibətin bu həddə çatmasına səbəb kimi İslam Demokrat Partiyasının sədri Hacı Tahir Abbaslı göstərilib. Partiya sədri hərəkatdan qovulub.

M.Mütəlimlinin də AXH-dən qovulduğu deyilir.

Sosial şəbəkədə yayılan məlumatlarda isə deyilir ki, Mətləb Mütəlimli "Yeni Müsavat" qəzetinin ötən həftə canlı yayımında Azərbaycan Xalq Hərəkatının digər qanadının dönmə sədri, Gələcək Azərbaycan Partiyasının rəhbəri Ağasif Şakiroğlu ilə debatda zəif çıxış edib. Bu üzündən AXH-nin iclasında M.Mütəlimliyə irad bildirilib. Əhməd Oruc Mətləb Mütəlimliyə "Ağasif Şakiroğlunun yaşsənən siyasi fəaliyyət yaşından da azdır, oğlun yaşda bir uşağın qarşısında aciz duruma qalmışdın" deyə iradını bildirib. M.Mütəlimli isə bu münasibətdən əsəbiləşib və Əhməd Orucu etik davranmağa çağırıb. Əhməd Oruc isə "Kim danışmağı bacarmırsa, canlı debata çıxıb özünü və Hərəkatı biabır etməsin" cavabını verib. Beləliklə, mübahisə böyüyüb və siyasətçilərin əlbəyaxa davası ilə nəticələnib.

Yayın xəbərləri adıçəkici-lən şəxslərin özləri ilə dəqiq-ləşdirməyə çalışdıq. Mətləb Mütəlimli zəngimizə əsəbi halda cavab verərək "musavat.com yazını yazmazdan öncə bizimlə dədiqləşdirəydi" deyib telefonu qapatdı. Əhməd Oruc ona facebook inboksuna yazdığımız suala gülüş işarəsi ilə reaksiya bildirib, ardınca "boş şeydi" yazdı.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda siyasətçilər arasında əlbəyaxa dava, bir-birinə hücum çəkmək kimi hallar hələ 1990-cı illərin əvvəllərində də olub. İstər parlamentdə deputatlar, istər siyasi partiyaların toplantılarında siyasi liderlər, funksionerlərin yumruqlarını işə saldıqlarını sübut edən çoxlu sayda fakt var.

□ E.SƏYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

"Erməni snayperin atəşi danışıqlar prosesinə zərbə vurub" - Elmar Məmmədov

Xarici İşlər naziri Elmar Məmmədov Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaarı qəbul edib.

XİN-dən musavat.com-a verilən məlumata görə, Toivo Klaar Prezident İlham Əliyev tərəfindən qəbul olunduğunu və faydalı fikir mübadiləsinin aparıldığını qeyd edib.

E.Məmmədov Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsinə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətinin həlli ilə bağlı aparılan danışıqlar prosesinin cari vəziyyəti, o cümlədən xarici işlər nazirlərinin Moskva görüşü haqqında məlumat verib.

Daha sonra nazir Elmar Məmmədov ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrlərinin bölgəyə səfəri zamanı Ermənistan tərəfinin törətdiyi növbəti təxribatı və Azərbaycan hərbi qulluqçusunun Ermənistan silahlı qüvvələrinin açdığı snayper atəşi nəticəsində şəhid olduğunu qarşı tərəfin diqqətinə çatdırıb və bu qanlı əməllərin danışıqlar prosesinə zərbə vurduğunu qeyd edib.

Xarici işlər nazirləri səviyyəsində növbəti görüşə razılığın əldə olunduğunu, eyni zamanda reallıqların dəyişilməz olaraq qaldığını söyləyən nazir Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərindən çıxmalı olduğunu və bölgənin gələcək inkişafı üçün digər alternativin mövcud olmadığını vurğulayıb.

Öz növbəsində Toivo Klaar danışıqların mahiyyətinin önəm kəsb etdiyini təsdiqləyib və Avropa İttifaqının əhalinin sülhə hazırlanması istiqamətində töhfə verməyə hazır olduğunu qeyd edib.

Görüş zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər də müzakirə edilib.

Azərbaycan Beynəlxalq Bankının keçmiş rəhbərinin həyat yoldaşı Zamirə Hacıyevadan sonra Britaniyada daha bir ənənəli zəngin "İzahedilməz Sərvət Sərəncamı" (UWO) çərçivəsində araşdırmalara cəlb olunub. Britaniyalı istintaqlar Londonda ümumilikdə 80 milyon funt-sterlinq dəyərində 3 daşınmaz əmlaka xərclənən pulların mənbəyini istəyir.

Hüquq-mühafizə orqanları güman edirlər ki, əmlak qanunsuz yollarla əldə edilən vəsait hesabına alına bilərdi. Bundan əlavə, məhkəmə əmlakın üzərinə həbs qoyub: istintaqın getdiyi dövrdə onu satmaq, bağışlamaq və ya bölmək olmaz. Söhbətin hansı obyektlərdən getdiyini və onların sahibinin kim olduğunu agentlik açıqlamır. Yalnız o bildirilir ki, əmlak "ciddi cinayətlərdə iştirakının olmasında şübhəli bilinən, siyasi cəhətdən əhəmiyyətli şəxs"lə bağlıdır. Bildirilir ki, hər 3 obyekt Londonun "nüfuzlu rayonları"nda yerləşir, ümumi qiymətləri 80 milyon funt-sterlinqdir və ofşorlar vasitəsilə idarə olunub.

NCA-in məlumatında deyilir ki, ilk dəfə order 2018-ci ilin fevral ayında verilib və həbs edilmiş azərbaycanlı bankir Cahangir Hacıyev və onun arvadı Zamirənin mülkiyyətində olduğu hesab edilən Londondakı 2 yaşayış sahəsinə aiddir. NCA-in tərkib hissəsi olan Milli İqtisadi Cinayətlər Mərkəzinin baş direktoru Qrem Buqaqarın sözlərinə görə, elit daşınmaz əmlakın alışı əksər hallarda pulların yuyulması üçün istifadə olunur.

Zamirə Hacıyeva və Azərbaycanlı olması ehtimalı səslənən, hələlik inkoqnitə

Londonda növbəti Zamirə Hacıyeva qalmaqalı - gizli milyonçu kimdir

Əkrəm Həsənov: "Azərbaycandan Londonda qeyri-qanuni pullar qaçıranlar sərvətlərini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzədirlər"

olan yeni "qurban" xərclədikləri pulların qanuni mənbəyini sübut etsələr, iş bağlanacaq və əmlaka qoyulan həbs götürüləcək. Əks təqdirdə NCA məhkəmədən mülklərin müsadirə edilməsini xahiş edəcək, sonra da onları satacaq.

Bu və digər məsələlərlə bağlı tanınmış hüquqşünas Əkrəm Həsənovun fikirlərini öyrəndik.

Hüquqşünas deyir ki, hazırda

Böyük Britaniyada araşdırmaların 2-dən artıq şəxsə bağlı getdiyini ehtimal edir: "İzahedilməz Sərvət Sərəncamı" (UWO) çərçivəsində geniş, hərtərəfli araşdırmalar aparılması planı açıqlanıb. Kimlər ki, Londonda sahib olduqları əmlakların əldə olunmasına sərf etdikləri vəsaitlərin mənbəyini açıqlaya bilməyəcəklər, əmlakları əllərindən alınacaq. Güman edirəm ki, Zamirə Hacıyev

va bu məsələdə tək deyil. Onun kimi Londonda Azərbaycandan xeyli şəxs var. Bu məsələdə diqqətçəkən məqam araşdırmalara cəlb olunan şəxsin Azərbaycandan olmasıdır. Bu ölkəmiz üçün nə deməkdir? Böyük Britaniya illərdir ki, Azərbaycandan olan oğrular üçün ən yaxşı, ən prestijli yer sayılır. Ölkədən çıxardıqları pulları ora daşıyır, orada daşınmaz əmlaka yatırır. Məlum qanunun qəbulu isə həmin pulların əllərindən alınması anlamına gəlir. Azərbaycanlı oğrular Londonda qaçırdıqları sərvətləri itirmək təhlükəsi ilə üz-üzədirlər".

Əkrəm Həsənov ehtimal edir ki, yaxın gələcəkdə Zamirə Hacıyeva kimi "qurbanlar"ın sayı kəskin artacaq: "Azərbaycan bu prosedən qazana bilər, bu, ölkə üçün müsbət haldır. Çünki Azərbaycandan oğurlanan pulları bizə heç kim və heç vaxt qaytarmayacaqdı. Bu qanunun qəbulu həmin pulların bir qisminin belə, ölkəyə qayıtmasına yol açmış ola bilər. Azərbaycandan

bundan sonra xaricə pul qaçıranlar anlayacaqlar ki, canları və malları üçün ən təhlükəsiz ölkə elə buradır - Azərbaycan. Böyük Britaniyanın arxasınca digər Avropa ölkələrinin də eyni praktika ya müraciət edəcəkləri gün uzaqda deyil. Artıq xarici ölkələr oğruların cənnətindən sürətlə cəhənnəminə çevirilməkdədir".

Əkrəm Həsənov deyir ki, xaricdə var-dövləti olan şəxslər Azərbaycan hökuməti ilə danışıqlar apararaq pullarını xilas edə bilərlər: "Ölkədən pul qaçıran həmin şəxslər hökumətə müraciət etməklə əmlaklarının tanınmasını istəyə bilərlər. Şərt də belə olar ki, bunun müqabilində həmin əmlakların satışından əldə olunan pulların bir hissəsi ölkəyə qaytarılsın. Buna görə də dəfələrlə təklif etmişəm ki, Azərbaycan maliyyə amnistiyası verməlidir. Əslində bütün inkişaf etmiş ölkələr bu yolu keçiblər. Sadəcə, elan olunmalıdır ki, bu günə qədər kim nə qədər oğurlayıbsa, gətirib xaricdə və daxildə olan həmin əmlakları bəyan etsinlər. Həmin əmlaklara görə

büdcəyə 10-20 faiz vergi ödəsinlər. Dövlət bunun müqabilində həmin əmlakları tanısın. Bundan sonra əmlakları onların əllərindən ala bilməyəcəklər. Maliyyə amnistiyası verilməklə yanaşı, bəyan edilməlidir ki, bundan sonra belə bir addımlara yol verənlərə qarşı cinayət təqibi başlanacaq. Aydın məsələdir ki, Azərbaycan kimi ölkələrdə məmurun uzağı 1 milyonu ola bilər. Bu qədər pulu yaradıcı işlə məşğul olmaqla qanuni şəkildə qazanmaq olar. 1 milyondan artıq pulu varsa, deməli, ortada şübhələnmək, araşdırma aparmaq üçün əsaslar var. Azərbaycanda isə 1 milyondan artıq pulu olanlar çoxdur. Belə şəxslərə qarşı addımlar atıb onları qorxutmaq da olmaz. Ən yaxşı halda onlar xaricdəki pullarını ölkəyə gətirməyəcəklər. "İzahedilməz Sərvət Sərəncamı" Azərbaycan üçün bir şansdır, bu qanundan maksimum yararlanmaq lazımdır".

Qeyd edək ki, Cahangir Hacıyevin həyat yoldaşı Zamirə Hacıyeva hazırda Londonda ev dustaqlığındadır. O, 500 min funt-sterlinq (təxminən 1,2 milyon manat) girov qarşılığında zəminə buraxılıb və evində nəzarət üçün elektron qurğu yerləşdirilib. Şərtlərə əsasən, xanım Hacıyeva saat 21:00 və 06:00 arası evdə olmalıdır və hər gün Çarinq-Kross polis bölməsinə hesabat verməlidir. 55 yaşlı Z.Hacıyeva Britaniyada ilk dəfə tətbiiq edilən "İzahedilməz Sərvət Sərəncamı" (UWO) çərçivəsində noyabrın 6-da London polisi tərəfindən həbs olunub. Onun həbsi Azərbaycanda hakimiyyətin Zamirə Hacıyevanın Bakıya ekstradisiyası barədə xahişi ilə bağlı olub.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Yanan bina işi-şirkət rəhbəri azadlığa buraxıldı

15 nəfərin ölümü, 56 nəfərin yaralanması ilə nəticələnmiş yanğına görə 8 il həbs cəzası alan "Global Construction" MMC-nin rəhbəri **Miryusif Mahmudov** vaxtilə məhkəmədə belə demişdi: "Məndə belə hiss yarandı ki, Üsəma bin Ladenin qohumuyam"

Binəqədi rayonunda 15 nəfərin ölümü, 56 nəfərin yaralanması ilə nəticələnmiş yanğına görə 8 il həbs cəzası alan "Global Construction" MMC-nin təsisçisi və idarə heyətinin sədri **Miryusif Mahmudov** azadlığa buraxılıb. E-huquq.az saytı yazır ki, Ali Məhkəmə onun şikayəti əsasında əmlakının müsadirə olunması haqda hökmü də ləğv edib. Miryusif Mahmudov barəsində qərar qəbul edilərkən 2017-ci ildə oktyabrın 20-də Cinayət Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklər əsas götürülüb. Dəyişikliyə əsasən, Miryusif Mahmudovun ittiham olunduğu Cinayət Məcəlləsinin 308.2-ci maddəsinin sanksiya dərəcəsi azaldılıb. Binanın üzlənməsində istifadə olunan "poliuretan" məmulatını istehsal edən "Global Construction" MMC-nin təsisçisi və idarə heyətinin sədri Miryusif Mahmudov 8 il azadlıqdan məhrum edilmişdi. Miryusif Mahmudov həbs olunan sonra məhkəmədə üzə çıxan faktlar onu deməyə əsas verdi ki, bina qəsdən yandırılıb.

"Yeni Müsavat" məşum olaydan əvvəl və sonra Azərbaycanın qəsdən yanğınlara törədilməsi, yanğın törədilməsinə çox ciddi cəhdlər olması haqda yazılar dərc edib. Olaydan sonra redaksiyamıza daxil olan məlumatlardan belə aydın olurdu ki, Azərbaycanı matəmə qərğ edən yanğından 7 ay əvvəl - 2014-cü il noyabrın 26-da gecəyarısı Suraxanı rayonu, Qaraçuxur qəsəbəsində yerləşən, əsasən sələfilərin toplaşdığı məscidə içi yandırıcı maddə ilə dolu 5-6 yarımlitrlük butulka atılıb. Yanğın məscid nəzarətçisinin alov dillərini vaxtında görərək yanğınsöndürənlərə məlumat verdiyinə görə geniş miqyas almamış söndürülüb. Məşum yanğından 3 gün əvvəl - 2015-ci il mayın 16-da isə Bakı-

nın Nərimanov rayonu, Koveroçkin küçəsində, Hərbi Prokurorluğun binası ilə üz-üzə olan hündürmərtəbəli binanın damına çıxan naməlum şəxslər kəndirləri neftə batıraraq yandırılar və binanın damından üzə aşağı buraxıblar. Gecəyarısı binanın damına doğru alov dillərinin qalxması yaxınlıqdakı taksisürücülərinin diqqətini cəlb edib. FHN-ə vaxtında məlumat verilməsi səbəbindən bu xain cəhd də baş tutmayıb. Məscidin, yaşayış binasının qəsdən yandırılmasına cəhdlərdən 3 gün sonra - 2015-ci il mayın 19-da Binəqədidəki binada yanğın gecə yarısı deyil, günortaya yaxın baş verib. Alov axşam, hava qaralandan sonra daha çox görünür. Günorta isə diqqəti daha az çəkir. Bu sə-

bəddən də Binəqədidəki binada Qaraçuxurdakı məsciddə, Koveroçkin küçəsindəki binada olduğu kimi yanğıni vaxtında görüb qarşısını ala bilməyiblər. Dəhşətli yanğından sonra Gəncədə gecəyarısı hündürmərtəbəli binalardan birinin damında əllərində dizel yanacağı ilə dolu 2 şəxs saxlanılıb. Həmin şəxsləri binaların sakinləri tutaraq polise təhvil versələr də, sonradan MTN həmin şəxsləri polisdən alıb. Onların üzərində məhkəmə qurulmayıb, barələ-

rində rəsmi məlumat yayılmayıb. Bilinən odur ki, bu şəxslərdən biri Dağıstan vətəndaşı, digəri isə Samuxdan olub. 2015-ci il iyunun 5-də Sumqayıtda üzərində mərhum prezidentin sözləri yazılmış, poliuretandan olan lövhə qəsdən yandırılıb. 1 gün sonra isə Qaraçuxurda binaların önündə park olunmuş, vətəndaşlara məxsus 30-a yaxın lüks avtomobilə od vurulub. Bu, məlum olan və qəsdən törədilən, təxribat olmasını söyləməyə əsas verən yan-

ğın faktlarıdır.

Sadalanan yanğınlarla Binəqədidəki yanğının eyni zəncirin halqaları olmasını söyləməyə əsas verən çox ciddi faktlar ortadadır.

Miryusif Mahmudov məhkəmə ifadəsində binanın yandırılması üçün uzun müddət hazırlıq işləri getdiyini diqqətə çatdırmışdı.

Onun açıqlamasından sitat: "Hazırlıqlar da aprelin 10-da Xətəidəki binanın yandırılmasından başlanıb. Orada bina yan-

dırıldı, "poliuretan" bütün Azərbaycanda qulaqlara dəhşətli söz kimi ötürüldü. "Poliuretan" zəhər kimi təqdim olundu. Sonra Veteranlar Şurasının binası yandırıldı. Bundan da üç gün sonra bu binanı yandırdılar. Əgər əvvəlki hadisələr olmasaydı, bu, adi yanğın hadisəsi kimi qarşılanacaqdı. Mənim nə siyasi, nə mənəvi, nə də iqtisadi səhvim olub. Adamlar MTN-də baş verənlər barədə oktyabrın 16-dan sonra danışımağa başladılar. Amma mən hələ avqustun 20-də Kürdəxanıda müstəntiqə başımıza gələnləri danışmışdım. Demişdim ki, Xətəidəki yanğından sonra bizim şirkətimiz haqda dövlət rəhbərliyinin yanında mənfi rəy formalaşdırmaq təhdid ediblər, pul istəyiblər. Konkret adamların adlarını, onların telefon nömrələrini dedim. Müstəntiq təəcübləndi, dedi: "Bunlar necə adam imiş?" Amma özü də elə o gedən oldu. Hadisə yerinə gələn yanğınsöndürən maşınların şlanqı çıxmamış qara maşınlarla 17-18 nəfər MTN əməkdaşı ofisimizi basmışdı. Bunu mənə xəbər verəndən dərhal sonra ofisə getdim. Oradakı ab-havanı görəndə məndə belə hiss yarandı ki, Üsəma bin Ladenin qohumuyam, mənə aparmağa gəliblər. Saat 12-yə 15 dəqiqə işləmiş hadisə yerinə yanğınsöndürən maşınlar gəlir və eyni vaxtda bizim ofisimizdə xüsusi əməliyyat keçirilsə, qərarın hardan gəldiyi maraqlıdır. Rəsmi məlumata görə, yanğın saat 17.30-da söndürülüb. Deməli, yanğının səbəbi, günahkarın kimliyi ən tezi 17.31-dən əvvəl məlum ola bilməzdi".

□ E.HÜSEYNOV, "Yeni Müsavat"

Paşinyan özünü necə ifşa etdi?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Yox, burada biz erməni baş nazirinin son "macəra"larının bütün detallarına varmaq niyyətində deyilik - bu haqda yetərincə yazılıb və Paşinyanın Nur-Sultana səfərinin bütün təfərrüatları hamıya bəllidir.

Xatırladaq ki, hörmətli Nursultan Abişevičin N.Paşinyanın siyasi sələfinə - prezident Serj Sarqisyanı da münasibəti ele də isti deyildi və bu da çox güman ki, MDB-nin, eləcə də Avrasiya İqtisadi Birliyinin ən azı iki dövlətinin - Qazaxistanın və Belarusun Azərbaycana dost və müttəfiqlik münasibətinin bir təzahürüdür ki, buna görə biz, əlbəttə, Qazaxistan liderinə minnətdarıq.

Yadıma gəlir ki, Ermənistan Avrasiya Birliyinə daxil olan zaman Nazarbayev Sarqisyanı məcbur etdi ki, xüsusi bir qeydlə çıxış etsin ki, ölkəsinin bu qurumda təmsil olunması Dağlıq Qarabağa şamil olunmur.

Niyə görə ermənilərin artıq unuduğu bu detali burada xatırladıq? Məsələ bundadır ki, onlar tez-tez belə bəyanatlarla çıxış edirlər ki, Dağlıq Qarabağın Ermənistanla "birləşdirilməsinə" qərar verəcəklər və hətta bu günlərdə xaricdəki erməni kilsələrindən birinin təmsilçisi də Ermənistan hökumətini və parlamentini belə bir "qərar" qəbul etməyə və bununla da "miatsum" prosesini yekunlaşdırmağa çağırırdı...

Elə Paşinyan özü də dəfələrlə buna işarə edib və bildirib ki, əgər Azərbaycanın tələbi ilə Dağlıq Qarabağ adından danışıqları o aparmağa məcburdursa, o halda daha yaxşı olar ki, İrəvan Dağlıq Qarabağın özünə birləşdirilməsi haqqında "qərar" qəbul etsin.

Prinsipcə, onlar bunu edə bilərlər, hətta uzaq səksəninci və doxsanıncı illərdə bunu edə bilərlər - o vaxt Ermənistanın Ali Soveti Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi haqqında onlarla akt qəbul etmiş və hətta xüsusi "qanun" qaratmışdılar ki, Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın tərkibində nəzərdə tutan heç bir beynəlxalq müqaviləni və yaxud sənədi tanımayacaqlar!..

Amma bu yazı-pozuların taleyi necə oldu? Onlar nəyəyə gətirib çıxardımı? Kimsə onları ciddi qəbul etdimi? Əlbəttə ki, yox. İndi də bunlar Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi haqqında hansısa bir cəfəngiyat düzüb-qaşa bilərlər. Amma bunu, heç olmasa, həmin o MDB və ya AİB kimi təşkilatlar tanıyacaqmı? Bunu hətta Ermənistanın ən yaxın müttəfiqi - Rusiya tanıyacaqmı, hansının ki, lideri Nur-Sultan şəhərdə keçirilən sammitdə erməni həmkarını hətta qısa ayaqüstü söhbətlə də bəxtəvər etmək istəmədi və nəticədə də N.Paşinyan tələm - tələsik Qazaxıstanı tərk etməli oldu?..

Yox, heç kim tanımayacaq belə cızma-qaraları, necə ki, indiyədək heç kim Abxaziyanı və Cənubi Osetiyani, hətta Krimni nə Rusiyanın ərazisi, nə də müstəqil bir vahid kimi tanımayıbdır.

Hər dəfə bəzi politoloqlar və siyasi təhlilçilər gileyənir ki, beynəlxalq institutlar və dünyanın aparıcı dövlətləri bu konfliktlərə münasibətdə, hələ ki, bazis prinsipləri müəyyən etməyiblər. Amma əgər onlar indiyədək həmin ərazilərin Rusiyaya və yaxud da Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi haqqındakı sərəmsə yazı-pozuları qəbul etməyiblərsə, elə bunun özü onların həmin münaqişələrə münasibətdəki mövqeyinin ən əyani göstəricisi deyilmi?..

Əlbəttə, hələ ki, nə Rusiyanı, nə də ki, Ermənistanı qeyd olunan ərazilərdən imtina etməyə məcbur edən addımlar atılmayıb, amma yenə deyirik ki, bu, dünya birliyinin həmin ərazilərin işğalı ilə barışması deyildir, yox, hər yeni akt, hər yeni təşəbbüs təkrar olaraq BMT-nin nizamnaməsində, BMT TŞ-nin qəbul etdiyi sənədlərdə, Helsinkiyə Yekun Aktında ifadə olunmuş beynəlxalq hüquq prinsiplərinin bir təsdiqi kimi çıxış edir.

Qayıdaq cənab N.Paşinyana. Biz ondan nə gözləyirdik və bir il ərzində o, nə edə bilərdi?

Əlbəttə ki, barışığa istiqamətlənmiş xoş niyyət. Bunun üçün onun yetərincə imkanı oldu. Ötən ilin payızında Azərbaycan prezidenti əsir və girovların dəyişdirilməsi kimi humanist bir təkliflə çıxış etdi. Erməni baş naziri də xoş məram nümayiş etdirərək ona dəstək verə bilərdi, gəl, bunu etmədi...

Xarici işlər nazirlərinin iki görüşündən sonra snayperlərin mühəribəsinə son qoymaq istəyi dilə gətirildi, amma elə ötən həftə bizim bir hərbiçimiz erməni snayperin gülləsi ilə qətlə yetirildi!..

Hətta erməni mənşəli ingilis futbolçusu Azərbaycana qarşı qara, çox çirkin bir təbliğat apararkən də Paşinyan xoş məram nümayiş etdirərək həmvətənlisini digər erməni idmançılardan nümunə götürməyə səsləyə bilərdi, - hansılar ki, dəfələrlə Azərbaycandakı yarışlarda iştirak etmişdilər və onlara kimsə barmağı ilə belə toxunmamışdı. Bəs Paşinyan necə hərəkət etdi? Futbolçu Henrix Mxitarjana zəng edib Azərbaycanı "irəqi siyasət" aparmaqda ittiham etdi və bu başa bələ futbolçunun çirkin kampaniyasına dəstək verdi!..

Odur, şəxsən bizim daha illüziyamız yoxdur ki, Paşinyan nə vaxtsa pragmatik və konstruktiv siyasətə başlayacaq. Bu səbəbdən də əsassız ümidlərdən daha təsirli və effektiv üsullara keçmək lazımdır: təcavüzkarı sülhə məcbur etməliyək, əks təqdirdə o, heç vaxt kompromisə və yaxud da güzəştlərə boyun qoymayacaq...

Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) 7, 14, 21, 28 apreldə buraxılış imtahanı (qəbul imtahanının birinci mərhələsi), 12 mayda I - IV, mayın 19-da II və III ixtisas qrupları üzrə abituriyentlər üçün qəbul imtahanlarını keçirdi. Ötən il 700 bal toplayanların sayı 28 idi, bu il isə heç bir abituriyent bu nəticəni göstərə bilmədi.

bütün tapşırıqlara düzgün cavab verib və maksimum nəticə - 300 bal toplayıb.

Məlumat verək ki, qəbul imtahanlarında hər fənn üzrə 30 test tapşırığı təqdim olunur. Bu tapşırıqların 22-si qapalı, 8-i isə açıq tiplidir. Açıq tipli tapşırıqlardan 5-i cavabların kodlaşdırılması tələb

2008-ci ildən etibarən orta ümumtəhsil məktəblərində tədris yeni standartlarla qurulmağa başladı. İlk dəfə 2007-ci ildə orta ümumtəhsil məktəblərinə gedən uşaqlar, 2017-ci ildə 9-cu sinifdən buraxılış imtahanı vermişdilər. Həmin vaxt onlara çox sadə suallarla bura-

bəb ondan ibarətdir ki, artıq qəbul və buraxılış imtahanlarında yeni test modeli var. Açıq tipli suallardan başqa, situasiya tipli test tapşırıqları da mövcuddur. Yoxlama prosesində də insan faktorunun təsiri var. İndiyə qədər bütün test tapşırıqlarını kompüterlər vasitəsilə yoxlayırdılar. Ca-

Bu il 700 bal yığan olmadı - səbəb

Təhsil eksperti: "Maksimum nəticənin olmayacağı hələ iki il öncə məlum idi..."

Statistika belədir ki, aprelin 7-də keçirilmiş buraxılış imtahanında (qəbul imtahanının birinci mərhələsi) 27660 nəfər iştirak edib və 2 şagird onlara təqdim olunan bütün tapşırıqlara düzgün cavab verərək maksimum nəticə - 300 bal toplayıb. Aprelin 14-də keçirilən buraxılış imtahanında (qəbul imtahanının birinci mərhələsi) 28634 nəfər iştirak edib və şagirdlərdən heç kim maksimum bal toplaya bilməyib.

Aprelin 21-də keçirilən buraxılış imtahanında (qəbul imtahanının birinci mərhələsi) 22499 nəfər imtahanda iştirak edib. Bu imtahanda 2 şagird onlara təqdim olunmuş bütün tapşırıqlara düzgün cavab verib və maksimum nəticə - 300 bal toplayıb. Aprelin 28-də isə keçirilən imtahanda 19486 nəfər iştirak edib, heç kim maksimum bal toplaya bilməyib.

Beləliklə, 4 buraxılış imtahanında (qəbul imtahanının birinci mərhələsi) iştirak edən 98279 nəfərdən yalnız 4 nəfər onlara təqdim olunan

olunan hesablamaya, seçim və ya uyğunluğu müəyyən etmək tipli tapşırıqlardır. Digər açıq tipli 3 tapşırıq isə yazılı şəkildə cavablandırılması tələb olunan situasiya, mətn və yaxud mənbə əsasında hazırlanan tapşırıqlardır. Açıq tipli tapşırıqlar üzrə səhv cavablar düzgün cavabların nəticəsinə təsir göstərmir. I,II,III,IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanda iştirak edən 67597 nəfərdən yalnız 1 nəfər I ixtisas qrupu üzrə ona təqdim olunmuş bütün tapşırıqlara düzgün cavab verib və maksimum nəticə - 400 bal toplayıb.

Mövcud durumla bağlı müvafiq rəsmi qurumlardan münasibət öyrənməyə cəhd etsək də, heç bir açıqlama verilmədi.

"Yeni Müsavat"a danışan təhsil eksperti Kamran Əsədov bu il nə üçün 700 balı yığanın olmaması ilə bağlı aşağıdakı fikirləri bildirdi: "Yeni qəbul qaydaları ilə maksimum nəticənin olmayacağı, hələ iki il bundan öncə məlum idi. Ölkədə

xılış imtahanı keçirilmişdi. Həmin vaxt şagirdlərin 65 faizdən çoxu heç bir suala cavab verə bilməmişdi. Yeni aidiyyəti qurumlara iki il bundan əvvəl məlum idi ki, orta ümumtəhsil məktəblərində tədris beynəlxalq standartlara uyğun qurulmayıb və şagirdlərin bu sahədə bilik və bacarıqları çox aşağı səviyyədədir. Təəssüf ki, ötən illər ərzində aidiyyəti qurumlar bu istiqamətdə heç bir addım atmayıb. Məktəblərdə keyfiyyətin artırılması, yeni proqramın mənimsənilməsi istiqamətində addım atılmayıb. Ona görə də 2019-cu ilin qəbul imtahanlarında heç bir abituriyent maksimum yüksək nəticə göstərmədi. Buraxılış imtahanlarında ümumilikdə 130 min nəfərdən cəmi 4 nəfər maksimum nəticə göstərdi. Qəbul imtahanlarında isə 4 ixtisas qrupunda 80 minə yaxın adamdan yalnız 1 nəfəri 400 bal toplaya bildi".

Ekspertə görə, "Bunun əsas 3 səbəbi var. Birinci sə-

vablar da yüz faiz doğru olurdu. İndi isə bir neçə sualları və xüsusilə də yüksək bal verilən sualları yoxlayıcılar qiymətləndirirlər. Biz təcrübələrdən də görürük ki, yoxlama zamanı müəyyən problemlər ortaya qoyulur. İkinci səbəb 11 ildir ki, orta ümumtəhsil məktəblərində keçirilən kurikulumların tam formada tətbiq olunmamasıdır. Bizim 4500 orta ümumtəhsil məktəblərində çalışan 151 min müəllimin heç də hamısı bu proqramı mənimsəməyib və tətbiq etmir. Təəssüf ki, 11 il ərzində şagirdlərə ənənəvi test modeli işlədiblər. Yeni tipli testlə isə uşaqlar buraxılış imtahanlarında tanış olublar".

Ekspert DİM-in yeni tipli sınaq imtahanlarını çox az keçirdiyini dedi: "İldə cəmi 2 dəfə keçirildilər. Sınaq imtahanına buraxılışın məbləği o qədər çox idi ki, hamının orada iştirak etməyə imkanı çatmadı. Üçüncü səbəb isə odur ki, 11 il ərzində yeni sistemə keçsək də, hələ də yeni qəbul imtahanlarında istifadə olunan test modellərinə uyğun, test tapşırığı bankımız hazırlanmayıb. DİM sinif testləri hazırlamayıb, ancaq bunu qəbul imtahanlarında istifadə edirlər. Vəsait, resurs çatışmazlığı mövcud problemə gətirib çıxarır. Hesab edirik ki, bu proses davam edəcək. Nə qədər ki, yoxlama mexanizmində insan faktoru var, situasiya tipli testlərdən istifadə edilir, problem qalacaq. Uşaqlar hansı sahə üzrə test tapşırıqlarına zəif cavab verirlərsə, bu istiqamətə əsasən məktəblərdə iş aparılmalıdır. Təəssüf ki, orta ümumtəhsil məktəblərində bu istiqamətdə heç bir iş aparılmır".

Əbülfəz Elçibəy hakimiyyətinin devrilməsi ilə nəticələnən 4 iyun qiyamından 26 il keçdi. 1993-cü il 4 iyununda Gəncədə Azərbaycan ordusunun keçmiş korpus komandiri Surət Hüseynovun başçılıq etdiyi hərbi hissənin bu şəhərdə ölkə hakimiyyətinə qarşı qaldırdığı hərbi qiyam qısa müddətdə ölkənin digər bölgələrinə də keçmiş və yerli hakimiyyət orqanları zəbt olunmuşdu. Gəncədə isə Milli Qvardiyanın komandiri Tahir Məmmədov daxil 20-yə yaxın əsgər qiyamçılar tərəfindən qətlə yetirilmişdi. Hakimiyyət Surət Hüseynovla danışıqlar aparmaq üçün ölkənin baş prokuroru İxtiyar Şirinovu, Milli Təhlükəsizlik nazirinin birinci müavini Sülləhəddin Əkbəri Gəncəyə göndərsə də, qiyamçılar onları girov götürmüşdülər.

Hərbi qiyam Xalq Cəbhəsi hakimiyyətinin ömrünə son qoydu. Milli Qvardiyanın ondan artıq əsgərinin qətlə yetirilməsi və nəhayət, hakimiyyətin devrilməsi ilə nəticələnən hərbi qiyamın yaratdığı suallar bu gün də aktualdır.

Əbülfəz Elçibəy hakimiyyətinin baş naziri olmuş Pənəh Hüseyn iyun hadisələrinin 25-ci ildönümündə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bəyan edib ki, ölkədə qiyam hazırlandığı haqda hakimiyyət xeyli əvvəldən xəbərdar idi: "Hərbi qiyama hazırlıq gətirdiyi barədə hakimiyyətə informasiyalar daxil olurdu. Hərbi qiyama siyasi qüvvələrin də dəstək verdiyi, hətta qiyamın hazırlanmasında iştirak etdiyi bizə əvvəldən məlum idi. O dövrdə Ali Sovet buraxılmışdı və Milli Məclis

"Hakimiyyət qiyam hazırlığından əvvəldən xəbərdar idi"

Pənəh Hüseyn: "Plan belə idi ki, Gəncədə separatçı hökumət təşkil olunsun"

onun səlahiyyətlərini həyata keçirirdi. Lakin Ali Sovetin deputatlarının səlahiyyətləri ləğv edilməmişdi. 153 deputatın imzası ilə Gəncədə Ali Sovetin sessiyasının keçirilməsi tələbi irəli sürülmüşdü. Plan belə idi ki, Gəncədə separatçı hökumət təşkil olunsun. Bu barədə bizdə əməliyyat məlumatları var idi. Daha bir hazırlıq Surət Hüseynovun rəhbərliyi ilə aprelin 10-da hərbi birləşmə yaradıl-

ması və orada iclas keçirilməsi idi. İclasda Rəhim Qaziyev və digər müliki şəxslər də iştirak etmişdi. Bir sözlə, həmin iclasda qiyamın rəhbərliyinə daxil olan şəxslərin əksəriyyəti olmuşdu. İclasda Prezident Aparatına, Milli Məclisə, Nazirlər Kabinetinə teleqram-ultimatım göndərilmişdi. Tələblər ondan ibarət idi ki, aprelin 29-na qədər Kəlbəcər azad olunsun, məşğul 4 dəfə qaldırılınsın, tələ-

bələrin təqaüdü qaldırılınsın, xarici ölkələrlə neft danışıqları dayandırılınsın".

Qiyamın baş verməməsi üçün addımların atılmasına gəlincə, keçmiş baş nazir deyir ki, bu istiqamətdə bir sıra tədbirlər görüldü: "Ali Sovetin Gəncədə iclasının çağırılması tələbini imzalayan 153 deputatla izahat işləri aparıldı. Onların 110-u öz imzalarından imtina etdi. Müəyyən tədbirlər də görüldü. Müdafiə Nazirliyinin komissiyası yaradılmışdı və Gəncədə Surət Hüseynovun komandirlik etdiyi 709 sayılı hərbi hissədə araşdırma aparılması tapşırığı verilməmişdi. Mayın 21-də nazirliyin komissiyasının üzvlərinə həmin hərbi hissədə xəsarət yetirilmişdi və araşdırma imkan verməmişdilər. Prezidentin başçılığı ilə mayın 25-də Təhlükəsizlik Şurasının iclası oldu və müdafiə nazirinə həmin hərbi hissəni ləğv etmək barədə tapşırıq verildi. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi

əməliyyat məlumatı əldə etmişdi ki, mayın 28-də hərbi qiyam qaldırılacaq. Mayın 28-də Ali Sovetin sədri İsa Qəmbərin Gəncəyə səfəri planlaşdırılmışdı. MTN məlumatı əldə etmişdi ki, məhz həmin gün Gəncədə hərbi qiyam qaldırılıb İsa Qəmbəri girov götürməyi planlaşdırıblar. Buna görə də İsa Qəmbərin bayram günü səfəri Gəncəyə yox, Zaqatalaya reallaşdırdı. Bu və digər səbəblərdən hərbi qiyamın mayın 28-də baş tutmadı. Zaman keçdikcə məlum olur ki, qiyam başlamazdan əvvəl daha qəti addımlar atılmışdı".

P.Hüseynin sözlərinə görə, hərbi qiyamın qalib gəlməsinə ən ciddi səbəb əslində siyasi qiyamın da qaldırılması idi: "Hərbi qiyamçılarla siyasi qiyam qaldırmaq qüvvələr birlikdə hərəkət etdirdilər. Hələ 4 iyundan əvvəl Gəncədə qiyama hazırlaşan qüvvələrin Bakıdakı siyasi qüvvələrlə telefon danışıqları xüsusi xidmət orqanları tərəfindən dinlənmişdi. Həmin danışıqlarda təlimatlandırılmaların olduğu açıq görünürdü. Həmçinin

keşfiyyət məlumatı almışdı ki, qiyama hazırlaşanlarla Moskva arasında intensiv əlaqə var".

Bəs Surət Hüseynov niyə həbs edilmirdi?

P.Hüseyn: "O dövrlərdə Surət Hüseynovu həbs etmək o qədər də asan deyildi. Baş prokurorun Surət Hüseynovun həbsi ilə bağlı sanksiyası var idi. 4 iyununda Surət Hüseynovu həbs etmək üçün cəhd edildi. Nəticədə məlum qanlı hadisələr baş verdi. Qiyamın yatırılması əməliyyatına hərbi baxımdan müdafiə naziri, siyasi baxımdan mən rəhbərlik etdim. Surətin həbsini Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi və Daxili İşlər Nazirliyi həyata keçirməli idi. Surət Hüseynov həbs edilsəydi, ola bilərdi ki, hadisələr başqa istiqamətə-hakimiyyətin xeyrinə inkişaf edərdi. Ancaq unutmamaq lazımdır ki, 4 iyun qiyamında Surət zəncirin bir həlqəsi idi. Qiyamın dərin kökləri var idi. Sonrakı proseslər və baş verənlər bunu göstərdi. Bununla belə, qiyamın qarşısını almaq mümkün idi".

Səbiq baş nazir bu fikirdədir ki, 4 iyun qiyamı olmasaydı və ya qiyamın qarşısını almaq mümkün olsaydı, Azərbaycanın taleyi tamam fərqli olacaqdı.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

"Hamı Qarabağ uğrunda vuruşmağa hazırdır" - Rumın analitikin dedikləri etiraz doğurdu

Ekspertlər "Qarabağ uğrunda ölməyə də, öldürməyə də hazır olmaq namus məsələsidir" deyir

Ermənistan politoloqlarından, QHT üzvlərindən, jurnalistlərdən və dövlət qurumlarında çalışanlardan ibarət nümayəndə heyəti 30 mayda Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə toplantı keçirib. Ermənistanın perspektiv siyasi kursu müzakirə olunub, Rumıniyadan olan Avropa Parlamentinin üzvü Kristina Preda toplantı iştirakçıları qarşısında çıxış edib və "məxməri inqilab"dan sonra Avropa İttifaqının Ermənistan marağının artdığını və ermənilərin də bundan istifadə etmələrini bildirib.

Müzakirədə iştirak edən rumın analitik Armand Qoşu Qarabağ məsələsində Azərbaycanla dil tapmağın ermənilərə xeyri olacağını deyib və azərbaycanlıların Qarabağ uğrunda mübarizə aparmayacağını, Qarabağ uğrunda ölmək istəmədiyini, Qarabağ üçün vuruşmaq həvələrinin olmadığını bildirib.

Səbiq MTN zabiti, siyasi ekspert İlham İsmayıl isə rumın

analitikin azərbaycanlılar haqqında bu fikirləri ilə bağlı məqalə yazıb. İlham İsmayıl məqaləsində qeyd edir: "Niyə Avropada belə bir təsəvvür yaranıb ki, biz torpağımızı uğrunda vuruşmayacağıq? Qərribə deyil? Təsəvvüf adam da bunu söyləmir, izahat verir ki, Azərbaycanda çalışıb. Deməli, bizi də yaxşı ta-

niyir, həm də bu, yalnız onun qənaəti deyil. Qeyd edək ki, Qərbdən, hətta Rusiyadan olan siyasilərin də belə mövqeləri əvvəllər də səslənib. Sizcə, niyə Avropada bizlər haqqında belə təsəvvür formalaşmış? Cavab sadədir: 25 ildir işğal olunan torpaqlarını azad etmək üçün barmağını barmağının ü-

tünə vurmayan dövlət, millət haqqında başqa nə cür düşüncə bilirlər? Hələ Avropa yaxındır, uzaq Argentinada da belə fikirləşirlər. Orda erməni dilində iki qəzet çıxır, hətta onlar da bu fikirdə olduqlarını yazırlar. Hamı bizim vuruşmaq istəyimizin olmadığını qənaətindədir. Qarabağ uğrunda 20 min şəhid və-

rən bir ölkə niyə bu günə qaldı ki, indi kənardakılar da düşmənlərə deyirlər ki, "Azərbaycan Qarabağ uğrunda vuruşmaq istəmir". Bu, realıqdır və avropalılar da 25 illik realıqdan çıxış edirlər... Görün, biz nə qədər özümüzü Qarabağ probleminə laqeyd və biganə göstərmişik ki, yadlar da uzaqdan, yaxından müşahidə edib deyirlər ki, "Azərbaycan Qarabağ uğrunda vuruşmaq istəmir". Biz-Azərbaycan Ordusu, əsgərləri avropalılarda, düşməndə, qeyrilərdə, hətta bəzi özümüzünkülərdə də formalaşan bu təhlükəli fikri, qənaəti bir gündə darmadağın edə bilərik. Edək, qoy gedib sonra nə istəyirlər fikirləşsənlər, bizi qınasınlar, parlamentimizdə çıxış edən rumın deputat bizim azadlıq müharibəmizi işğalçılıq hesab etsin, amma bizim Qarabağ uğrunda savaşıdığımızı dünya bir də görsün".

Bir rumın analitikin "Azərbaycanlılar Qarabağ uğrunda vuruşmaq, ölmək istəmir" fikrinin İlham İsmayıl tərəfindən "həqiqəti deyir" şəklində təsdiqlənməsi birmənalı qarşılanmayıb.

Azərbaycan Xalq Partiyasının sədri Pənəh Hüseyn qeyd edib ki, bu cür fikirlər azərbaycanlılara böhtandır: "Lakin bir də bunun doğru olmadığını döyüş meydanında sübuta ehtiyacı vardır. Və Qarabağ uğrunda ölməyə də, öldürməyə də hazır, qadir olduğumuzu sübut etmək milli na-

mus məsələsidir. Bunun başqa adı yoxdur!".

Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağı isə bildirdi ki, rumıniyalı analitikin fikri bizim üçün o qədər də önəmli deyil, ermənilərə yaxın olduğu açıq görünən həmin şəxs azərbaycanlıları tərifləyəsi deyildi: "Bu cür mövqə sərgiləmək üçün kifayət qədər məlumatlı olmaq lazım idi, bu şəxsin belə bir məlumatlı olmaq imkanı olubmu, inandırıcı deyil. Təəssüf edirəm ki, bəzən azərbaycanlı ekspertlər emosionallya qapılır, yanlış hisslərini reallıq kimi təqdim edirlər. Bu halda da elədirsə, ancaq təəssüf edə bilərəm. Xaricdəkilər bilməsələr də, daxili ekspert və politoloqlarımız bu cür məsuliyətsiz çıxışlar etməməlidirlər. Azərbaycan cəmiyyətinə ehtimal-ruhiyyəni daim öyrənən və diqqətdə saxlayan təşkilatın rəhbəri kimi deyə bilərəm ki, xalqımızın böyük əksəriyyəti hər an döyüşməyə hazırdır, işğala sət dözümsüzlük nümayiş etdirir və sət şəkildə müharibənin başlamasını tələb edir. Bunu görməmək mümkün deyil. Aprel döyüşlərinin təcrübəsi çox şey dedi, bunu unutmamalıyıq. Birinci Qarabağ müharibəsi də fərdi qəhrəmanlıq nümunələri ilə zəngindir. Xalqın mövqeyini əks etdirən bu amillərdir. Yalnız bu amillərə söykənən fikir söyləmək olar".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

26 ildən sonra 4 iyuna dair düşüncələr

Xalid KAZIMLI

Bu gün 4 iyunur. İndi bəlkə də küçüya çıxıb sorğu keçirsək, yaşı 25-dən az olan gənclər 4 iyunun nəylə əlamətdar olduğunu bilməyəcəklər, amma 20-26 il öncə ölkə əhalisinin yetkin qismi bu gün haqqında hər şeyi bildirdi.

Qiyam günüdür 4 iyun. Hərbi qiyam günü. Ölkəmizdə başlanmış, amma ardı gəlməyən vətəndaş müharibəsinin ilk günü. Dövlət çevrilişinin başlanğıc günü.

Günün "qəhrəman"ı hələ də sağdır, Sürət Hüseynov bu qanlı, faciəvi günə görə layiq olduğu cəzanı almayıb.

Hər şey, silahlı qiyam, hakimiyyət dəyişikliyi-filan bir yana dursun, təkçə Prezident Qvardiyasının iğid əsgərlərinin aldadılaraq tərksilahlı edilməsi və az sonra sənişin olduqları avtobusda namərcəsinə gülləbaran edilərək qətlə yetirilməsi epizoduna görə Sürət də, onun yardımçıları da ciddi şəkildə cəzalandırılmalıydılar.

Düzdür, onlardan bir neçəsi törətdikləri qiyamın və qırğının ikinci həftəsinin tamamında bir-birini İH başçısının kabinetində güllələyib öldürdülər, bəziləri türmələrdə öldü, bir neçəsi içəridən yarımcı çıxdı, didərgin düşənlər oldu, amma "baş qiyamçı" hələ də sağ və cəzasız gəzir.

Onun da başına çox iş gəldi, ilyarım oyuncaq baş nazir oldu, sonra daha bir qiyam törədərək prezident olmaq istədi, alınmadı, Rusiyaya qaçdı, amma ovaxtki iqtidar, Rusiya ilə daha köhnə və güclü əlaqələri olan Heydər Əliyev onu ruslardan aldı, qolubağlı qara qul kimi ölkəyə gətirdi, mühakimə etdirdi, türməyə saldı.

Ancaq bu adamın çəkdiyi 10 illik cəza heç də əsl cinayətə görə olmadı, sonrakı əməllərinə görə oldu.

İndi danışdırsan, deyəcək ki, 4 iyunda Gəncə camaatını qızıdırıb ("şəhərimizi işğal etməyə gəlirlər"), silahlandırılıb, qiyam qaldırdığına görə peşman deyil. Havayı söhbətdir. Sürət Hüseynov başına gələn ağrı-acılara, çəkdiyi iztirab və məhrumiyətlərə görə vaxtilə törətdiyi əməllərdən çoxdan peşman olmuş olmalıdır.

Yox, əgər doğrudan da peşman deyilsə, demək, ona nə ediblərə, haqq ediblər.

Bu adam Azərbaycan adlı, artıq düz və hamar rels üstünə oturmuş qatarın yolunda bomba partlatdı, o qatarı durdurdu, sonra da relsinin dəyişib başqa istiqamətə getməsinə səbəb oldu. 27 ildir ki, o qatar öz yoluna qayıda bilmir.

Yuxarıda öteri dedik, bir daha təkrar edək, 4 iyun qiyamının bilavasitə iştirakçılarının, birinci və ikinci dərəcəli rol oyunçularının heç biri xoşbəxt olmadı, uğur qazanmadı, normal həyat yaşaya bilmədi.

Bəs Sürətin və çetəsinin, eləcə də himayədarlarının devirdiyi Elçibəy hökuməti ideal idimi? Deyildi. Fəqət bu birillik hakimiyyət düz yoldaydı, nəse etməyə çalışırdı, bacardığı qədər də edirdi. Məsələn, hələ bu gün də yüz minlərlə gəncin yararlandığı test üsulu ilə tələbə qəbulu o iqtidarın parlaq islahatının əsəri idi.

Dövlət müstəqilliyi qazandığımızdan 20 il keçəndən sonra yaradılmış idarəetmə üsullarını, tətbiq edilən yeni icra mexanizmlərini, yenilikləri əsas götürərək, "birillik hakimiyyət"lə müqayisə aparmaq nəinki qüsurlu müqayisədir, ümumiyyətlə, müqayisə predmeti olacaq bir şey deyil.

4 iyun qiyamı olmasaydı necə, ölkə güllük-gülüstanlıq olacaqdı? Xeyr, buna çatmaq asan olmayacaqdı.

Sadəəcə, hakimiyyət komandaları bir-birini əvəz edəcək, bir-birindən yaxşı olmağa çalışacaq, daima inkişaf, tərəqqi hayında olacaqdılar.

Ancaq yaxın və bənzər ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, cəmiyyət demokratiyaya hazır olmadıqca, əvvəl-axır hakimiyyətə bir "dəmir əl" sahibi gəlir, demokratik institutları boğur, insan azadlıqlarını məhdudlaşdırır.

Bugünkü prizmadan baxanda və oturub təhlil edəndə görürsən ki, 4 iyun qiyamı olmasaydı da, 4 oktyabr, 4 fevral qiyamları, yaxud da istənilən bir təqvim günündə qüdrətli qonşu dövlətlərin dəstəyi ilə dövlət çevrilişləri, "qırmızı", "yaşıl" inqilablar ola bilərdi.

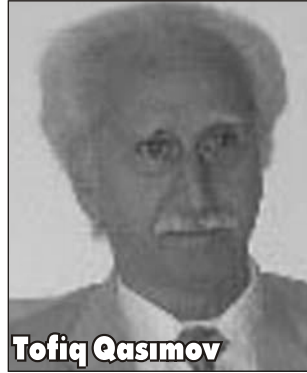
Ona görə ki, yeni təşəkkül tapmış Azərbaycan dövləti çox gənc və köməkçisiz idi, üstəlik, müharibə aparırdı. Daxilində ciddi itxıfları olan cəmiyyət həm yeni dövləti, həm də özünün səs verib dövlət başına keçirdiyi iqtidarı qorumağa qadir deyildi.

Bugünkü ağılla keçmişə qiymət vermək asandır, amma bu, obyektiv qiymət olmayacaq. O dövrdə yaranmış tarixi şəraitdən ən ağıllı və ən optimal çıxış yolunu tapmaq çox çətin idi...

Azərbaycanda zamanında yüksək vəzifədə məmurlar olmuş şəxslər işdən çıxarıldıqdan sonra, demək olar ki, gözə dəymirlər.

Onlardan kimisi keçmiş biznesinə qayıdır, kimisi ahi dövrünü yaşayır, kimisi başını çətin işlərə qarşıdırmaq istəmir, bəziləri pedaqoji fəaliyyət göstərir, istisna halda sabiq nazir və yaxud məmur var ki, siyasətlə məşğul olur.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, onlardan biri keçmiş spiker Rəsul Quliyevdir. Son dövrlərdə aktiv siyasətə qoşulmayan R.Quliyev vaxtını Amerikada sosial şəbəkələrdə keçirir, feysbukda statuslar paylaşır, fi-

Tofiq Qasimov

kirlərini açıqlayır.

29 may 1992-ci ildən 2 sentyabr 1993-cü ilə qədər ölkənin Xarici İşlər naziri işləmiş Tofiq Qasimov hazırda həyat yoldaşı və qızları ilə İsveçrənin Lütsern şəhərində yaşayır.

Cəmi 4 ay - 12 may 1993-cü ildən 2 sentyabr 1993-cü ilə qədər Təhsil naziri vəzifəsini icra etmiş türkoloq alim Firudin Cəlilov hazırda təhsil eksperti kimi çıxışlar edir.

Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı 1991-ci ildən 1995-ci ilə qədər Mətbuat və İnformasiya naziri vəzifəsini icra edib. Hazırda Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri, Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin həmsədridir.

3-cü Maliyyə naziri Fikrət Yusifov 1994-cü ildən 1999-cu ilə qədər bu vəzifəni icra edib. 2004-2013-cü illərdə Rusiyanın Sankt-Peterburq Dövlət Maliyyə-İqtisad Universitetinin maliyyə

professoru olub. Hazırda iqtisadçı mütəxəssis kimi proqnozlar, təhlillər aparır.

Azərbaycanın 4-cü Xarici İşlər naziri Tofiq Zülfüqarov 1998-ci ilin mart ayından

İnkişaf naziri olmuş Fərhad Əliyevdir. Həbsdən çıxdıqdan sonra biznes fəaliyyətini bərpa edən F.Əliyev hazırda ölkədə iri layihələrin icrasında iştirak edir.

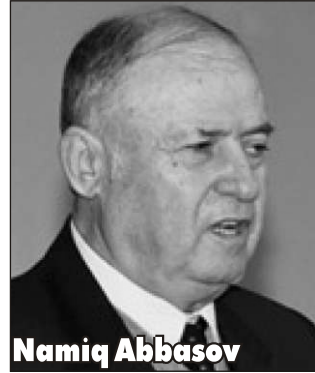
Keçmiş Əmək və Əhalinin

demiyasının rektoru təyin olunub.

Keçmiş Nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov biznesi ilə başını qatır, iddialara görə, ibadətə də məşğuldur. Qardaşı, eks-depu-

Məşhur sabiq nazirlər: kim harada, nə edir...

Onlardan kimisi biznesinə qayıdıb, kimisi pedaqoji fəaliyyətdədir, kimisi də siyasətlə məşğuldur - adlar...

Namiq Abbasov

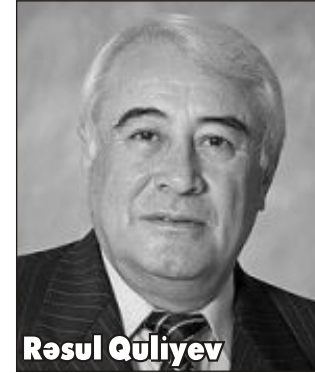
1999-cu ilin aprelinə kimi bu vəzifəni icra edib. 2005-2015-ci illər ərzində Azərbaycanın Latviyadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri olub. Hazırda siyasi ekspertdir.

Müdafiə naziri Dadaş Rzayev bu vəzifəni 23 fevral 1993-cü ildən 17 iyun 1993-cü ilə qədər icra edib. Hazırda təqaüddədir.

Vilayət Quliyev 1999-2004-cü illərdə Azərbaycanın 5-ci Xarici İşlər naziri kimi fəaliyyət göstərmiş. Nazir vəzifəsindən getdikdən sonra Azərbaycanın Polşadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri (2004-2010) vəzifəsini icra edib. Hazırda Macarıstanda fəvqəladə və səlahiyyətli səfirdir.

1995-ci ildən 2004-cü ilə qədər Milli Təhlükəsizlik naziri işləmiş Namiq Abbasov hazırda təqaüddədir.

Sabiqlərdən biri isə İqtisadi

Rəsul Quliyev

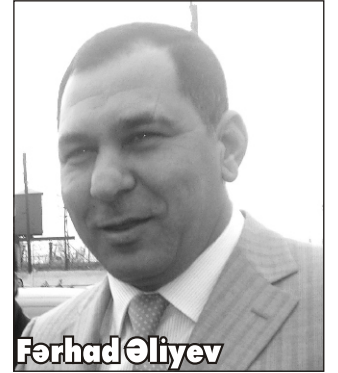
Sosial Müdafiəsi naziri Füzuli Ələkbərov yeni şirkət yaradıb. Sabiq nazir ABŞ-in dünyaca tanınan "Massey Ferguson" şirkətinin Azərbaycanda təmsilçiliyini açır.

Mayın 15-də prezident İlham Əliyevin iştirak etdiyi sergide eks-nazir şirkətin məhsulları ilə bağlı ölkə başçısına təqdimat da edib.

Onun yerinə gəlmiş Səlim Müslümov da vəzifəsini itirdikdən sonra bir müddət istirahət etdi, bir müddət öncə isə Milli Aviasiya Akademiyasının Dünya İqtisadiyyatı kafedrasının müdiri təyin olunub.

Eks-Səhiyyə naziri Əli İnsanov bu ilin martında əfv fərmanı ilə azadlığa buraxılıb və siyasi partiya yaradacağını elan edib.

Sabiq Kənd Təsərrüfatı naziri Heydər Əsədov bu ilin aprelinde prezident sərəncamı ilə Azərbaycan Dövlət Dəniz Aka-

Fərhad Əliyev

tat Elton Məmmədov isə Azərbaycan Texniki Universitetində prorektordur.

Sabiq İqtisadi İnkişaf naziri Heydər Babayev də biznesi ilə məşğuldur. Təhsil naziri işləmiş Misir Mərdanov Milli Elmlər Akademiyasında Mexanika və Riyaziyyat İnstitutunun direktoru kimi fəaliyyətini davam etdirir.

2004-2015-ci illər ərzində Rabitə və Yüksək Texnologiyalar naziri işləmiş Əli Abbasov hazırda Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin İnformasiya İqtisadiyyatı və texnologiyaları kafedrasının müdiri, AMEA prezidentinin müşaviridir.

Leğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin rəhbəri Eldar Mahmudov tamamilə kənar çəkilib və biznesinin tam əlindən çıxmadığı bildirilir.

□ Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

Tədris ilinin mayda bitməsi məsələsi yenidən gündəmdə

"Dərs həftəliyinin çoxluğu istər qəbul, istərsə də buraxılış imtahanların nəticələrinə ciddi təsir etməyib" - təhsil eksperti

Artıq 3 ildir ki, ölkəmizdə dərs ili iyunun 14-dək davam edir. Halbuki 2016-cı ilə qədər Azərbaycanda tədris ili sentyabrın 1-də başlayıb mayın 25-də başa çatırdı. Yeni qayda tətbiq edildiyi zamandan bu günədək hələ də narazılıqlar var.

Hətta bir çox rəsmilər də isti yay günlərində 15 gün əlavə dərs keçirilməsinə etiraz edir, əslində bunun bir simvolik xarakter daşdığına, keçirilən proqramın o qədər də əhəmiyyətli olmadığını bildirirlər. Reallıq da budur ki, təxminən mayın sonlarından sonra məktəblərdə dərslər o qədər də ciddi keçirilmir, bir çox dərslər başa çatmış olur və saire.

Ötən il deputat Aqil Abbas, da parlamentin iclasında bu məsələyə etirazını bildirmişdi. Deputat qeyd etmişdi ki, orta məktəblərdə dərslərin 15 iyuna qədər davam etməsi, uşaqlara belə əzab verilməsi doğru deyil: "Orta məktəblərdə oxuyan şagirdləri niyə süüründürür? Uşaqları belə yükləmək olmaz. Uşaqlara niyə əzab verirlər? Nə öyrədirlər? Dərslər qurtarıb. Məktəbə

elə-belə gedib-gəlirlər. Bu məsələ yoluna qoyulmalıdır".

Bəs ekspertlər necə düşüncüdür? Təhsil müddətinin 14 gün artırılması tədrisə hansısa təsirini göstərə bildimi?

Təhsil mütəxəssisi Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Təhsil müddətinin artırılması ona görə həyata keçirilirdi ki, tədris yükü həddən artıq çox idi və proqramın tam şəkildə yerinə yetirilməsi mümkün deyildi. Etiraf edək ki, dərs həftəliyinin çoxluğu istər qəbul, istərsə də buraxılış imtahanlarının nəticələrinə ciddi təsir etməyib. Yeni əvvəlki illərlə müqayisədə imtahanların nəticələri indiki ilə, demək olar ki, eynidir. Ona görə də hesab edirəm ki, nəzərdə tutulmuş missiyanı müddətin artırılmasını yerinə yetirə bilməz. Konkret tədris proqramı üzrə qeyd etsək, de-

Kamran Əsədov

yə bilər ki, hələlik dərslər tam başa çatmayıb, hələ də ibtidai siniflərdə 3-4 paraqraf dərslər qalıb. Müəllimlər bu müddət ərzində sanki proqramın başa çatdırılması missiyasını yerinə yetirirlər. Əslində təhsil psixoloji bir məsələdir və Azərbaycanda 70 il oturuşmuş bir sistem var. Həqiqətən keyfiyyət göstəricisini istəyiriksə, dərslər mütləq şəkildə sentyabrın 1-də başlayıb may ayının 31-i başa çatmalıdır. Yoxsa ki, 14 gün ərzində hər hansı keyfiyyətə nail olmaq

mümkün deyil. Dünyanın bir çox ölkələrində bu məsələ müxtəlif cür tənzimlənir. Həssas edirəm ki, bu, psixoloji amildir. Onsuz da şagirdlərin eksrəyyəti bu 10-15 gün dərsə getmək istəməyəcək. Hansı ki, onların bir qismi buraxılış imtahanlarında olub və müəyyən keçid balı toplayıblar. Digər qismi isə artıq xarici ölkələrə və yaxud kənd-rayonlara üz tutur. Hesab edirəm ki, bu, iqtisadiyyatın maraqlarına da ziddir. Beləliklə, nəticələr də onu göstərdi ki, 14 gün təhsil müddətini artırmaqla hansısa uğura nail olunmadı və bu, mütləq şəkildə azadılmalıdır".

Əlavə edək ki, dünyanın bir çox inkişaf etmiş ölkələrində təhsil müddəti mayın sonunda başa çatır. Məsələn, Gürcüstanda dərslər sentyabrın 10-da başlayıb, mayın sonunu bitir. Rusiyada dərslər 1 sentyabrda başlayıb 25 mayda başa çatır. Çexiya və İsraildə isə dərslər 1 sentyabrda başlayıb 30 iyuna qədər davam edir.

□ Xalid GƏRAY, Musavat.com

Türkiyədə müalicədə olan sabiq Daxili İşlər naziri İsgəndər Həmidovun səhhəti hər kəsin diqqət mərkəzindədir. Sabiq nazir artıq yarım aydan çoxdur ki, İstanbuldadır. Keçən bu müddət ərzində şəxsi və lideri olduğu Azərbaycan Xalq Hərəkatı ətrafında çox ciddi hadisələr baş verdi.

İ.Həmidovun qəfil Türkiyəyə gedişi AXH-yə qarşı

tının iştirakçısı kimi ölkə qarşısında xidmətləri olan bir insanın ətrafında bu cür söz-söhbətlər yaradılır. Bir saytda oxudum ki, İsgəndər Həmidov qaçıb. İsgəndər bəy kimdən qaçıb, hara qaçıb? 9 il yarım həbsdə yatan biri hara qaçacaq? 72 yaşında hara qaçacaq? Qaçsaydı, əvvəllər qaçardı və bu problemlər də yaranmazdı.

İsgəndər Həmidovun səhhəti ilə bağlı ən son xəbərlər

Qardaşı oğlu Şəhriyar Məcidzadə: "İsgəndər bəyə o vaxt qaçmaq təklif olunub, lakin o, həbsi seçib"

təzyiqlərin olduğu vaxta təsadüf etdi. Nəticədə hərəkatın idarə heyətinin iki üzvü həbs edildi. Bu da bir sıra müzakirələr doğurdu. Bundan əlavə, sabiq nazirin xəstəxanadan bir foto və ya açıqlama yaymaması çoxsaylı suallar doğurub.

Son olaraq, sabiq nazirin köməkçisi sükutu pozaraq onun durumu ilə bağlı İ.Həmidovun adına olan feysbuk səhifəsindən status paylaşmış. Həmin statusda onun sağ və sol böyrəklərində, eləcə də onurğasında şiş aşkarlandığı bildirilib. İ.Həmidovun müalicəsinin ev şəraitində davam etdirilməsinə həkimlər icazə versələr də, ona siyasətlə məşğul olmağı qəti surətdə qadağan ediblər. İyunun 8-də sabiq nazirin vətənə dönəcəyi deyilir.

İ.Həmidovun qardaşı oğlu, Milli Fikir Mərkəzinin sədri, etatist.com internet qəzetininin təsisçisi **Şəhriyar Məcidzadə** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bir çox suallara aydınlıq gətirdi: "İsgəndər bəyə İyunun 3-də əlaqə saxladım. Telefonla qısa da olsa danışdıq. Son statusda yazılanları özü də təsdiq etdi. Gəlmək fikri qətidir. Düzdür, həkimlər ona vətənə dönməyini məsləhət görməyiblər. Çünki vəziyyəti o qədər də yaxşı deyil. Amma istənilən halda əsas ümidi İyunun 8-də Azərbaycana qayıtmaqdadır. Çox güman ki, həmin tarixdə gələcək. Son baş verən hadisələr barədə ona heç nə demədim. Çünki nə səsinə, nə də vəziyyətini qənaətbəxş hesab etdim. Düşündüm ki, indiki vəziyyətdə nəyisə demək hər hansı bir gərginliyə səbəb ola bilər. Köməkçisi İsgəndər bəyin sağ böyrəyində 4, sol böyrəyində isə 3 şişin olmasını yazıb. İsgən-

dər bəyin icazəsi olmadan o belə bir status yazıb bilməz. Ona görə də, reallıq nədir, orada yazılıb".

Qardaşı oğlu İ.Həmidovun, ölkəyə qayıtsa belə, təxminən 3 aydan sonra geri dönəcəyini ehtimal edir: "Bil-diyimə görə, həkimlərin məsləhətləri ilə üç aydan sonra bir də geri qayıtmalıdır. Bunu, sadəcə, eşitməşəm. Orada olmadığım üçün başqa şərh vermək çətindir. Özünün vəziyyətinə uyğun şəkildə o qayıtmalıdır. Əslində onun, ümumiyyətlə, qayıtması doğru deyil. Çünki sağlıq durumu buna imkan vermir. Sadəcə, gəlmək istəyi güclüdür. Hazırda İsgəndər bəyin yanında köməkçisinin və dostlarından birinin olduğunu bilirəm. Ailə üzvlərindən heç kim yoxdur, özü razi olmadı".

Ş.Məcidzadə AXH-yə qarşı təzyiqlərdən sonra əmisinin Türkiyəyə getdiyini yönündə müxtəlif mülahizələr səsləndirənlərə qınayıcı tonda reaksiya verdi: "Bildiyiniz kimi, bundan öncə də səhhətinin pisləşməsi ilə əlaqədar İsgəndər bəy xəstəxanaya yerləşdirilmişdi. Bu bir faktdır və hər kəs də bunu yaxşı bilir. O vaxt, ümumiyyətlə, Azərbaycan Xalq Hərəkatı yox idi. O za-

man xəstəxanaya yerləşdiriləndə onu "anju" etmək istəyirdilər, amma ailə üzvləri razı olmadılar. "Anju" çox problemli məsələdir, damarların genişləndirilməsi və s. Mətbuatda gedən məlumatlarla mən də qismən tanışam. Açıq deyim ki, oxuduqlarım arasında ciddi hesab edəcəyim nəse görmədim. Kiminsə özünə aid versiyalarından ibarət yazılar daha çox idi. Etibarlı mənə deyilən adam kimdir? Deyilənlərlə bağlı əldə sübut, sənəd filan varsa, göstərsinlər. Kimsə özünün subyektiv fikirlərini yazır. İstənilən məsələyə hər kəs baxıb, istədiyi kimi görə bilər. Heç kim bununla bağlı nəse demir. Bu adamın 72 yaş var. Ürəyində, böyrəyində və belində problemlər var və ağır fəaliyyətlə, siyasi fəaliyyətlə məşğul olur. Təəssüf ki, Azərbaycanda illər keçdikcə mental dəyərlər itirilməkdədir. Bir siyasətçinin səhhətində bu cür hallar yarananda onun vəziyyətinin ətrafında spekulasiya etmək istəyənlər yaranır, sevinənlər də olur və təbii ki, üzülənlər də olur. Reallığa baxanda çox acı bir görünüşdür ki, Azərbaycanın müstəqilliyinə səs verənlərdən birinin, milli-azadlıq hərəka-

Hər kəs bilir ki, o vaxt İsgəndər bəyə qaçmaq təklif olunub, lakin o həbsi seçib. Bu baxımdan fikir səsləndirəndə diqqətli olmaq lazımdır".

Müsahibimiz AXH-nin 2 idarə heyəti üzvünün həbs edilməsindən sonra İ.Həmidovun hədəfə tuş gəldiyinə də toxundu: "Düşünürəm ki, AXH-nin idarə heyəti üzvlərinin həbsindən sonra İsgəndər bəyin səhhətində problem yaranıb. Hər şeyi bir-birilə calaşdırıb xəbər düzəlmək olar. Amma reallıq başqadır. Məsələn, mənədən reallığı soruşursunuz, mən də reallıqları deyirəm. Bununla bağlı hər kəsin də versiyası ola bilər. Heç kim də bu versiyaların qarşısını ala bilməyəcək. AXH-nin həbs edilən iki üzvü barəsində mətbuatdan izlədiyimə görə, onlar haqqında sutkalıq həbs qərarı verilib. Bu məsələlərin bir-birilə nə əlaqəsi var? Bundan əvvəl də həbslər olmuşdu, İsgəndər bəyin övladları hüquq-mühafizə orqanlarına çağırılmışdı. Bütün bunları bilə-bilə İsgəndər bəyin gedişini bu məsələlərlə əlaqələndirən insanlara obyektiv baxmıram. Məsələyə obyektiv baxmaq üçün həmin xəstəxanalardan birinə sorğu göndərsinlər, yaxud xəstəlik tarixçəsi ilə tanış olsunlar, onda hər şeyi görə bilərlər. İndiki dünyada yalan danışmaq çox çətin məsələdir. Çünki hər şey ortadadır, hər kəsin bir-birilə əlaqəsi var, şəffaf bir vəziyyətdir. Hər kəs özünün xüsusiyyətinə uyğun olaraq məsələlər ətrafında fikir yürüdə bilər. Hər şey xarakterdən irəli gəlir".

Qardaşı oğlu sabiq nazirin bundan sonra siyasətlə məşğul olub-olmayacağına da aydınlıq gətirdi: "Bu də-

Nazirlər parlamentdəki büdcə müzakirələrinə niyə qatılmamışdı?

Milli Məclisdən: "Onlar üzrlü səbəbdən müzakirələrə qatıla bilmədikdə, müavinlərini göndərirlər"

Milli Məclisin yaz sessiyasının sonuncu plenar iclasında "2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı deputat, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov hökumətin bəzi üzvlərini tənqid etdi.

"Təəssüf ki, dövlət büdcəsinin qəbulu ilə bağlı Milli Məclisdə keçirilən müzakirələrdə hökumətin bütün üzvləri faktiki iştirak edir, amma büdcənin icrası ilə bağlı iclasda belə deyil", - deyər V.Əhmədov bildirdi. Ardınca deputat parlament müzakirələrinə həssaslıqla yanaşan nazirlərin də adını çəkdi: "Sanki büdcə yalnız Şahin Mustafayev (İqtisadiyyat naziri), Mikayıl Cabbarov (Vergilər naziri) və Samir Şərifova (Maliyyə naziri) aiddir. Hesab edirəm ki, büdcənin icrası geniş müzakirə obyektidir. Çünki müəyyən xərclər olur və bunları millət vəkili bilməlidir, araşdırmalıdır. Hesab edirəm ki, büdcənin icrası zamanı hökumətin bütün üzvləri iştirak etməlidir. Büdcənin icra vəziyyəti, ümumiyyətlə, geniş müzakirə edilməlidir. Burada ciddi məsələlər var".

Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov isə reaksiya verərək bildirdi ki, hökumət üzvlərinin hamısının plenar iclasda iştirak etməməsinin səbəbi Polşa prezidentinin Azərbaycana səfəridir: "Hökumət üzvlərinin bəziləri dövlət rəhbərlərinin görüşlərində iştirak edir (**Səfər artıq başa çatıb - red.**)"

Qeyd edək ki, bundan əvvəl də parlamentarların bəziləri hökumətin bəzi üzvlərini tənqid ediblər. Hətta ötən illərdə deputatların telefonlarını qaldırmayan nazirlərdən də bəhs olunub.

Milli Məclisdən "Yeni Müsavat"a bildirdilər ki, dövlət büdcəsinin müzakirəsi zamanı Nazirlər Kabinetinin bütün tərkibi iştirak edir. Amma büdcənin icrasının müzakirəsində ancaq iqtisadi blok parlamentə gəlir. Sonuncu müzakirələrdə hökumət üzvlərindən yalnız dördünün iştirakına gəldikdə, Milli Məclisdən bildirildi ki, iclas günü Polşa prezidenti Azərbaycana səfər etdiyi üçün bir sıra hökumət nümayəndələri onunla görüşdə iştirak edirdilər. O da qeyd olundu ki, nazirlər özləri hansısa üzrlü səbəbdən müzakirələrə qatıla bilmədikdə müavinlərini parlamentə göndərirlər. "Bu dəfə də iştirak edə bilməyən nazirlərin müavinləri iclasa qatılmışdı" - Milli Məclisin səlahiyyətli şəxsi qəzetimizə bildirdi.

Maraqlıdır, parlamentdəki müzakirələrlə bağlı dəvətlər hansı şəkildə göndərilir? Araşdırma zamanı məlum oldu ki, Nazirlər Kabinetinin hesabata zamanı siyahı Nazirlər Kabinetinin rəhbərliyi tərəfindən hazırlanır və Milli Məclisə təqdim edilir. Amma dövlət büdcəsinin müzakirəsi zamanı dəvət parlamentdən göndərilir.

□ **ELŞAD,**
"Yeni Müsavat"

qiğdir ki, indiki vəziyyətdə onun aktiv siyasətlə məşğul olması sağlamlığına çox ciddi təhlükədir. Amma siz də yaxşı bilirsiniz ki, heç bir ailə üzvü, mən də daxil olmaqla, İsgəndərə bəyə nəyi necə etməyi deməyimiz mümkün deyil. İsgəndər bəyə xəstəlik tarixçəsi ilə bərabər yazılı və şifahi formada hər şey çatdırılıb. Özünə qəsd etmək istəyirsənsə, aktiv fəaliyyətlə məşğul olacaqsan,

əks təqdirdə özünə qəsd etmək istəyirsənsə, bir müddət siyasətdən uzaq duracaqsan. Onunla telefonla danışanda həqiqətən hiss etdim ki, vəziyyəti olduqca ağırdır. Çox uzun danışa bilmədim, təxminən bir dəqiqə və ya bir dəqiqə 20 saniyəlik tarixçəsi ilə bərabər yazılı və şifahi formada hər şey çatdırılıb. Özünə qəsd etmək istəyirsənsə, aktiv fəaliyyətlə məşğul olacaqsan,

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ dövlət katibi Mayk Pompeo bəyan edib ki, İranla şərtsiz danışıqlara hazırdırlar. Dövlət katibi bu açıqlamanı iyunun 2-də İsveçrədə bu ölkənin Xarici İşlər naziri İqnatsio Kassislə görüşdən sonra verib.

Qeyd edək ki, İsveçrə ABŞ-İran gərginliyində mühüm rol oynayan ölkədir. İki ölkə arasında diplomatik münasibətlər olmadığı üçün Vaşinqtonun İrandakı maraqlarını İsveçrə təmsil edir. Mayın ortalarında ABŞ prezidenti İran rəsmilərinin zəng etməsi üçün telefon nömrəsini məhz İsveçrənin İrandakı səfirliyinə verib. Hətta mayın 17-də Vaşinqtona səfər edən İsveçrə prezidenti Uli Maurer ilə görüşdə Tramp İsveçrə prezidentinə İranla danışıqlarda vasitəçilik təklif edib.

Yeri gəlmişkən, 2015-ci ildə İran və "altılıq" ölkələri arasında nüvə sazişi də İsveçrədə imzalanmışdı. Amma bu hələ son deyil. Məlum olduğu kimi, İsveçrə artıq 200 ildən çoxdur ki, dünyanın siyasət mərkəzidir, planetin ən mühüm siyasi anlaşmaları, danışıqlar məhz bu füsunkar təbiətli Avropa ölkəsində baş tutur.

Ölkənin tərəfsizliyi ilə bağlı ilk beynəlxalq siyasi hadisə 1815-ci ildə Vyana konqresində qəbul olunan sənəd idi. Bununla da Avropa dövlətləri İsveçrənin müstəqil və tərəfsiz ölkə olmasını qəbul etdilər, buna beynəlxalq təminat verdilər.

1863-cü ildə isə İsveçrədə dünyada tərəfsiz yardım qurumu olan Qızıl Xaç Təşkilatı yaradılır. Hazırda bu ölkənin bayrağı Qızıl Xaçın bayrağıdır. İsveçrə Avropa Birliyinin üzvü deyil, BMT-yə isə yalnız 2002-ci ildə üzv olub. 2006-cı ildən bu yana BMT İnsan Haqları Şurası da İsveçrədə yerləşir. Yeri gəlmişkən, BMT-nin Nyu-Yorkdan sonra ikinci əsas ofisi İsveçrənin Cenevrə şəhərində yerləşir. Bundan başqa, BMT Qaçqınlar Təşkilatı (UNHCR) və daha bir çox ofisləri İsveçrədə yerləşir. Həmçinin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı, Beynəlxalq Əmək Təşkilatı, Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı da daxil olmaqla 200-ə qədər beynəlxalq qurumun ofisi İsveçrə ərazisindədir.

Hər il yanvar ayında İsveçrənin Davos qəsəbəsində dünya liderlərinin iştirakı ilə beynəlxalq iqtisadi forum keçirilir. Burada Beynəlxalq Basketbol Federasiyası, Avropa Futbol Federasiyaları Assosiasiyası (UEFA), Beynəlxalq Futbol Federasiyası Assosiasiyası (FIFA), Beynəlxalq Buzüstü Xokkey Federasiyası, Beynəlxalq Motosikletçilər Birliyi, Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi və 385 bank fəaliyyət göstərir.

Bir neçə il əvvəl dünyanın 203 ölkəsindən olan 106 min müştərinin 100 milyard dollarlıq sərvəti haqda məlumatlar mediaya sızdırılmışdı. Gizli məlumatların gün işığına çıxması ilə HSBC bankının fırlan

daçılara, terrorçular və quldurlara yardım etdiyi və ümumi dəyəri 120 milyard dollarla ölçülən çirkli pulların yuyulması əməliyyatı həyata keçirdiyi ortaya çıxıb. Bankın vergi və qaçaqmalçılıq işlərinə yardım etdiyi şəxslər arasında dünya miqyasında tanınan cinayət

çika, SSRİ və Yuqoslaviya nümayəndələri arasında Lozanna müqaviləsi imzalanıb. Cenevrə Konvensiyası, Sürix protokolları kimi xeyli populyar olan sənədlər, diplomatik danışıqlar məhz bu ölkədə baş tutur.

Çünki İsveçrə İkinci Dünya müharibəsinə qatılmayıb. BMT-yə yalnız 2002-ci ildə qo-

ilin yanvarında İran ilə maliyyə kanalı açmaq üçün ABŞ-ın Maliyyə Nazirliyindən icazə alıb. Razılaşmaya əsasən, İranın neft satışından əldə etdiyi valyuta İsveçrə bankına daxil olacaq, oradan isə İran banklarına köçürüləcək.

İsveçrə nümunəsi kimi olmasa da, "soyuq müharibə" illərində Qərbi Almaniyaya Av-

İsveçrənin mühüm görüş və anlaşmalarına ev sahibliyi etməsinin səbəbləri...

Avropa Birliyinin üzvü olmayan bu ölkədə ABŞ-İran danışıqları başlaya bilər

karlar, korrupsiyada ittiham olunan siyasətçilər və iş adamları, eyni zamanda dünya siyasətçiləri, aktrisalar, idmançılar da yer alır.

Ancaq, təbii ki, İsveçrənin əsas nüfuzu onun tərəfsiz ölkə olması və dünyanın əsas siyasi anlaşmalarına ev sahibliyi etməsidir. Lozanna Universitetinin salonunda 1923-cü il iyulun 24-də Türkiyə Böyük Millət Məclisi ilə İngiltərə, Fransa, İtaliya, Yaponiya, Yunanistan, Rumıniya, Bolqarıstan, Portuqaliya, Bel-

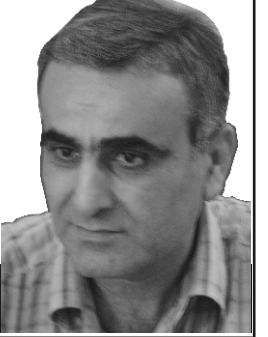
şulan İsveçrə Avropanın tam mərkəzində yerləşməsinə baxmayaraq, hələ də Avropa İttifaqının üzvü deyil. Bu isə İsveçrənin beynəlxalq danışıqlar, razılaşmalar, həmçinin münəqışəli ölkələr arasında vasitəçilik üçün əlavə imkanlar verir. İsveçrənin Tehran səfirliyi həm də ABŞ-ın maraqlarını təmsil edir, Tehrandan etirazlar və ya məktublar bu ölkənin səfirliyinə verilir və ya əksinə.

Bu xidmətlərin üstünlükləri də var. Məsələn, İsveçrə bu

ropada sovet düşərgəsinə qarşı ABŞ-ın əsas "peyk ölkə" rolunu oynayır. Yeri gəlmişkən, ötən həftə Almaniyaya baş naziri məhz buna işarə edərək Almaniyanın birləşməsində ABŞ-ın rolunu yüksək qiymətləndirib və minnətdarlıq ifadə edib. Təbii ki, ABŞ-ın indi planetin müxtəlif regionlarında bu cür maraqlarını aşkar və ya gizli şəkildə təmsil edən dövlətlər mövcuddur.

□ **Kenan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Qınımızdakı qılınca onu paslatmazaq!...

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Gürcüstan parlamentinin keçmiş spikeri Nino Burcanadze Tiflisi Moskva ilə birbaşa dialoqa çağırıb. Onun fikrincə, bu dialoq Abxaziya və Cənubi Osetiyanın Gürcüstana qaytarılmasına gətirə bilər. Azərbaycan da belə rəylər var ki, Qarabağla bağlı biz ən əvvəl Rusiya ilə danışıb dil tapmalıyıq, çünki Ermənistan və Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejim birbaşa Moskvadan asılıdır, sonuncunun yaratdığı oyuncaq qurumlardır.

Amma bu da var ki, 11 ildir Rusiya ilə diplomatik münasibətləri olmayan Gürcüstandan fərqli olaraq, Azərbaycan şimal qonşumuzla strateji tərəfdaşlıq münasibətlərindədir, Gürcüstandan fərqli olaraq, Rusiya bizim əsas silah tədarükçülərimizdən biridir. Üstəgəl, yəne Gürcüstandan, hətta Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycanda rus dilinə, rus mədəniyyətinə böyük sayğı var, rus dili və mədəniyyəti təbliğ olunur. Bundan əlavə, Azərbaycan və Rusiya prezidentləri çox isti, dost münasibətlərə malikdir. Bakı heç vaxt Moskvanın "ayağını" tapdalmır və s.

Fəqət, bütün bunların qarşılığında Dağlıq Qarabağ bir yana, onun ətrafındakı bircə rayon belə, Azərbaycana qaytarılmayıb. Hətta 2016-cı ilin aprelində "4 günlük" müharibə zamanı Moskva Azərbaycan Ordusunun irəliləməsinə imkan vermədi, işğal rejiminin davamına yardımçı oldu. O səbəbə ki, Moskva üçün müqəddəs dəyərlər, müttəfiqlər yox, imperiya maraqları var. Bu maraqlara ciddi düzəlişlər edilməyincə, Kreml nə Abxaziya və Cənubi Osetiyanın, nə də Dağlıq Qarabağın öz qanuni sahibinə qaytarılmasına, çətin ki, həvəsli olsun.

Məhz imperiya maraqları Putinə imkan vermədi ki, Nikol Paşinyanı bu ilin əvvəlində baş nazir seçilməsi münasibəti ilə təbrik eləsin. ABŞ-dan, Avropadan Nikola dərhal və çoxsaylı təbriklər gəldi, Rusiyadan, Kremldən isə səs çıxmadı. Paşinyanın gözü yolda qaldı. Amma 3 gün öncə - iyunun 1-də Putin Paşinyanı ad günü münasibətilə necə lazımdı, təbrik elədi.

Bəs belə qəfil lütfkarlıq nə ilə bağlı ola bilərdi? Onunla ki, 5-6 ay öncəkindən fərqli olaraq, indi artıq Ermənistanın yeni rəhbərliyi də Moskvanın ovucunun içindədir, həm də elə Paşinyanın özünün xidmətləri sayəsində. Odur ki, artıq "doğmalaşan", sədaqətli Nikolun başını tumarlamaq olar, o, daha Rusiya orbitindən uzağa getməz. Buna risk eləməz. Amma və lakin...

İş ondadır ki, ermənilər daim özlərinə ehtiyat "ağa" axtarırlar ki, rusun ayağı "büdrəyəndə" yiyəsiz, sahibsiz qalmasıdır. Yəni nankorluq məsələsi. Onlar eyni vaxtda iki "ağa"nın - Rusiyanın və Qərbin nökrü olmağa da hazırdırlar. Paşinyan buna xeyli cəhdlər də elədi. Ancaq alınmadı. Moskva göz ağırtadı, Qərb isə bunu özünə qarşı riyakarlıq saydı, Nikola "İkisindən birini seç!" dedi.

Riyakarlıq və nankorluqdan söz düşmüşkən, ötən həftə Rusiya patriarxi Kirilin Ermənistanda anti-Rusiya istehyası ilə bağlı söylədikləri ibrətamiz sayıla bilər. **Sitat:** "Erməni dövləti yaranandan biz bu xalqı müdafiə edirik. Həmişə də biz Ermənistanı rus dövlətinin bir hissəsi hesab eləmişik, erməniləri göz bəbəyimiz kimi qorumuşuq. Belə qəliz coğrafiyada o, Rusiyasız heç vaxt mövcud ola bilməzdi. İndi isə yaxşılıq həyasızcasına unuduldu. Ermənilər yaddan çıxarmasınlar: Rusiyasız onlar bu torpaqlarda çox mövcud olmayacaqlar".

Düz deyir. Qafqaza hər mənada yamaq və yad olan bu gəlmə xalq, hələ ki, sırf rusun sayəsində böyrümüzdə var olmaqdadırlar. Biz də hələlik sahibinə görə itə hörmət qoymaq zorundayıq. Bu mənada bəlkə də gürcülərin bəxti gətirib. Ona görə ki, onların problemi erməni kimi xəbis, çöhrəyi dizi üstə olan, özünə saxta tarix uydurub qonşusuna qarşı əsassız torpaq iddiaları ilə yaşayan, özü soyqırımını və etnik təmizləmə törətdiyi halda başqasını soyqırımda suçlayan, yaxşılıq bilməyən nankor bir millətlə deyil, normal toplusmlar olan abxazlar və osetinlərdir.

Odur ki, rusla danışıqların nəticəsindən asılı olmayaraq, bizim xarici siyasətimizin 5 başlı, dövlətimiz daim güclü və ayaqda, ordumuz həmişə ən yüksək döyüş hazırlığı vəziyyətində olmalıdır. Qızıl fürsət yetişənədək qılincimizi qınında hazır saxlamalıyıq - paslatmamaq şərti! Başqa yol yox...

Bakı metrosunda havasızlıq olması tez-tez ictimailəşdirilir. Lakin illərdir ki, bu problemə çarə tapılmır. Xüsusilə də pik saatlarda metro qatarlarında nəfəs almaq çətinləşir. Bunun nəticəsidir ki, yay aylarında Bakı metrosunda havasızlıqdan əziyyət çəkənlərin, huşunu itirənlərin sayı artır.

"Yeni Məsəvat" olaraq "Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin əməkdaşlarının şikayəti əsasında, bu qurumda mövcud olan problemləri dəfələrlə işıqlandırmışdıq. Lakin əldə etdiyimiz məlumata görə, hələ də ictimailəşdirilən problemlər öz həllini tapmayıb. Elə metropolitenin öz əməkdaşları da qatarlardakı ventilyasiya sisteminin olmamasından şikayətlənirlər. Onlardan əldə etdiyimiz məlumata görə, təzə qatarları çıxmaq şərti ilə digərlərində havalandırma sistemi mövcud deyil. Ventilyatorlar vasitəsilə yalnız tunnelin havasını dəyişdirmək mümkündür. Qatarlara isə hava açıq pəncərədən daxil olur...

Nəzərə alaq ki, 2018-ci ilin avqust ayından etibarən Tarif Şurasının qərarı ilə metroda gediş haqqı 20 qəpikdən 30 qəpiyə qaldırılıb. Bundan əlavə, dövlət tərəfindən də metropolitenə subsidiya ayrılır. Gediş haqqının qaldığı dönmədə metrodakı iqtisadi vəziyyəti təhlil edən **iqtisadçı Qubad İbadov** bildirmişdi ki, "Bakı Metropoliteni" QSC-nin sənəşin döriyyəsinəndən əldə etdiyi orta gəlir 60 milyon 366 min 420 manat edir: "Deməli, sənəşin döriyyəsinəndə dəyişiklik baş verməzsə, o halda "Bakı Metropoliteni" QSC yeni maliyyə ilində (avqust 2018-2019) əlavə olaraq 20 milyon 122 min 180 manat gəlir əldə edəcək. Bununla yanaşı, Maliyyə Nazirliyinin saytında yazılır ki, 2018-ci ilin dövlət büdcəsindəndən "Bakı Metropoliteni" QSC-yə sənəşin daşınma xidmətinin tarifinin dövlət tərəfindən tənzimləndiyinə və bu fəaliyyətin sosial xarakter daşdığına cəmiyyətdə yaranan zərərin ödənilməsinə, maliyyə sağlamlaşdırılmasına 45 milyon manat subsidiya, yeni vaqon və

Bakı metrosunun havasızlıq problemi

Məsələ illərdir niyə həll olunmur; **ekspert:**

"Metrodakı hazırkı vəziyyət xəstəlik mənbəyidir"

eskalatorların alınmasına dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərində isə 44 milyon manat əlavə vəsait nəzərdə tutulub ki, bu da 2017-ci ilə müqayisədə 22,5 milyon manat və ya 29,4 faiz çoxdur".

"Yeni Məsəvat"a danışan **ekspert Elməddin Muradlı** bildirib ki, ümumiyyətlə, ölkənin ictimai nəqliyyatında ciddi problemlər var: "Bunun həlli də asan görünməsin. Bəzən aidiyyəti qurumların özləri belə məsələyə biganə yanaşırlar. Biz görürük ki, müxtəlif sərəncamlar verilib, dövlət proqramları qəbul olunub, maliyyə

və vəsaiti ayrılır. Ancaq onların icrası, müəyyən problemlərin həlli məsələsi hələ də açıq qalır. İllərdir ki, problemlər deyilir, yazılır, ancaq heç bir faydası yoxdur. Metrodakı hazırkı vəziyyət xəstəlik mənbəyidir. Eləcə də bəzi avtobuslar var ki, istismar müddətini başa vurub, havalandırma sistemi mövcud deyil. Həmin avtobuslarda da vəziyyət eynidir. Bütün bu iyrenc mənzərəni yaşamaq üçün insanlar ailə büdcəsindən kəsib, kreditə məşin alır. Bir tərəfdən deyirik ki, ictimai nəqliyyatı dirçəldib, əhalini ictimai nəqliyyata inandırmaq lazımdır. Digər tərəfdən də bərhad problemlər həll olunmur. Eləcə də taksilərdə də vəziyyət oxşardır. Avtomobillərin günbəgün çoxalmasının, hər kəsin şəxsi məşin almaq istəyinin əsas səbəbi ictimai nəqliyyatdakı problemlərlə bağlıdır. Bu gün heç kim əmin deyil ki, hansısa iş üçün yola çıxsa, metroda, avtobusda gecikməyəcək. Dünyanın bir çox ölkələrində ictimai nəqliyyat peşəkar səviyyədə qurulub. Orada hər şey zərgər dəqiqliyi ilə hesablanıb və insanlar da düşünür ki, nə üçün avtomobilə əlavə vəsait xərcləməliyəm? Çünki həmin ölkələrdə eyni yolu daha komfortlu

ictimai nəqliyyatla getmək olur. Bizdə isə insanlar düşünür ki, nə qədər xərcə düşsəm də, basabandan, metroda 15 dəqiqədən uzaq olum. 15 dəqiqə qatar gözləyirsən, baxırsan ki, qatar ağzına kimi doludur. Yenə də 15 dəqiqə növbəti qatarı gözləyirsən".

E. Muradlı bildirib ki, avtobusları sürücülər elə hala salıblar ki, insanlar avtobusdan da qorxurlar: "Metrodakı vəziyyət isə hər kəsə məlumdur. 5 illik dövlət proqramı təsdiqlənib ki, orada tramvay və trolleybus xətlərinin bərpası məsələsi də nəzərdə tutulub. Bütün bunlar baş verərsə, metronun üzərinə düşən yük də azalar. Metroya dövlət milyonlarla vəsait ayrılıb və ayırmağa da davam edir. Belə bir vəziyyətdə nə üçün havalandırma sistemini təkmilləşdirmək unudulur? Necə bu qədər məsuliyyətsizlik baş verə bilər? Çox təəssüflə deyirəm ki, biz metroda indi baş verənləri görəndə, Tağı Əhmədovun önlərinə rəhbər məşin deyil. Yeni rəhbər gələndə hamı düşündü ki, daha mütərəqqi addımlar atılacaq. Ancaq təkmilləşmə işi o qədər də gözə çarpmadı. Yeni qatarların alınmasına da Tağı Əhmədovun dövründə başlanılmışdı. Mənim qəti şəkilim Tağı Əhmədovu tərifləmək kimi bir məqsəd yoxdur. Sadəcə olaraq, reallıq bundan ibarətdir ki, onun dövründə metrodakı vəziyyət indikindən yaxşı idi. Bu cür

problemlər ölkəyə turist axınına da ziyan vuran amillərdir. Cəmiyyətdə nədənsə düşünür ki, turist ya taksidə gəzməlidir, ya da özəl nəqliyyatda. Xeyr, onlar həm də ictimai nəqliyyatdan istifadə edirlər. İctimai nəqliyyatdakı iyrenc mənzərəni onlar da görürlər və bütün bunlar turistlərdə ölkəmiz haqqında mənfi təəssürat formalaşdırır. Metro nə üçün düzəlmir? Bu sualların cavabı verilməlidir. Bu yaxınlarda sosial şəbəkədə şəkil paylaşılıb ki, qatar arasında 15 dəqiqə interval var. Bu nə deməkdir? Gediş haqqını da qaldırdılar. Danışanda dünya standartlarını göstərir ki, bizdə ucuzdur. Ancaq düşünür ki, bunlar nə ucuz kimi ucuzun keyfiyyət xidmətinə ortaya qoyurlar, nə də baha kimi bahanın keyfiyyət xidmətinə göstərir ki, bizdə ucuzdur. Camaat heç bir dəyişiklik görmür. Hər il yay aylarında insanlar əziyyət çəkirlər. Sosial şəbəkələrdə izləyəndə metrodakı vəziyyəti tamamilə görmək olur. Havalandırma sisteminin olmaması faciədir. Hər il deyirlər ki, təzə qatar gətiririk. Bəs hardadır bu qatarlar? O necə təzə qatardır ki, havalandırma, sərinləşdirici sistemi yoxdur? Metroya elə səviyyəyə gətirmək lazım ki, insanlar toya da rahat formada bu nəqliyyat vasitəsilə gedə bilsin. İndi isə metro elə səviyyəyədir ki, insanlar nəinki toya, heç yasa da metro ilə getmək istəmir".

□ Əli RAİS,
"Yeni Məsəvat"

POS-terminallardan istifadəni necə optimallaşdırmaq...

Natiq Cəfəri: "İnzibati yolla, cəza tətbiq etməklə bu məsələni yoluna qoymaq dünyanın heç bir yerində mümkün olmayıb"

Son günlər mətbuatda nağdsız ödənişlərin ən geniş yayılmış forması olan POS-terminallarla bağlı məsələ müzakirə olunur. Xüsusən də Milli Məclisin sonuncu plenar iclasında parlamentin sədri Oqtay Əsədov POS-terminalların işləməməsindən şikayətlənməsindən sonra məsələ daha da aktuallaşıb. Həqiqətən də deputatın sözlərində doğru məqamlar var. Əksər ictimai-iaşə obyektləri döriyyələrini gizlətmək üçün müştərilərin kartla ödəniş etməsinə imkan vermir.

MM-dəki çıxışında bu məsələyə toxunan O.Əsədov Vergilər naziri Mikayıl Cabbarova müraçət edərək deyib ki, POS-terminalların fəaliyyəti haqqında bir qərar fikirləşmək lazımdır: "Sürətli internet və digər imkanlar, bir sözlə, hər cür şərait qurulub. Belə olan halda POS-terminallar niyə işləməli deyil? Deputatların 30-40 faizi şikayət edir ki, nə edək, POS-terminallar işləmir? Əmək haqqını kartla alırsan, gərəkdir hər dəfə kartdan pul çıxaraq? Xahiş edirəm ki, bu məsələni diqqətdə saxlayın".

Vergilər Nazirliyi də öz növbəsində məlumat paylaşılıb ki,

POS-terminal vasitəsilə nağdsız qaydada aparılan ödənişlərin ümumi gəlirdəki xüsusi çəkisinə uyğun müəyyən edilmiş vergi 25%-i həcmində azaldılır. Bu güzəştin alınması hüququ müəyyən edilərkən vergi orqanında uçotda olan şəxslər tərəfindən POS-terminal vasitəsilə aparılan ödənişlərin məbləği nəzərə alınmır. Bu, vergi orqanında qeydiyyatda olan şəxslərin sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün əldə etdikləri mallara (işlərə, xidmətlərə) görə ödədik-

ləri məbləğlərə münasibətdə tətbiq edilir. Vergi orqanında qeydiyyatda olan şəxsin şəxsi istehlak məqsədi üçün əldə etdiyi mala görə nağdsız qaydada POS-terminal vasitəsilə ödədiyi məbləğlər bu maddənin məqsədləri üçün nəzərə alınmır.

Iqtisadçı-ekspert Natiq Cəfəri də "Yeni Məsəvat"a açıqlamasında bildirdi ki, həm obyekt sahiblərinin, həm də vətəndaşların POS-terminaldan istifadəsinin stimullaşdırılmasını vacib hesab

etdi: "Elə etmək lazımdır ki, obyekt sahiblərinə POS-terminaldan istifadə etmək sərfəli olmalıdır. Əgər sərfəli olmasa, nəzərdə funksiyalarını yerinə yetirən istənilən orqanların gücü çatmayacaq ki, bu məsələni özünü həll etsin. Çünki Vergilər Nazirliyinin cəmi 2500 nəfərə yaxın işçisi var. İctimai-iaşə obyektlərinin sayı isə 50 minə yaxındır. Ona görə də bu obyektlərin hər birini daim nəzərdə saxlamaq mümkün deyil. Sahibkarlar POS-terminalardan

istifadə etməkdə maraqlı deyillər. Çünki belə olan halda onların döriyyəsi leqallaşır və vergilər artır. Buna görə də çox zaman obyekt sahibləri bu qurğulardan istifadə etməkdə maraqlı olmurlar. Onları maraqlandıрмаq, stimullaşdırmaq üçün POS-terminallardan istifadənin qaydaları dəyişdirilməlidir, onlara müəyyən güzəştlər tətbiq edilməlidir. Məsələn, əlavə dəyər vergisində güzəşt oluna bilər və ya gəlir vergisində güzəşt oluna bilər. POS-terminaldan istifadə edən obyekt varsa, ondan istifadə zamanı əldə olunan gəlirin yaradığı əlavə dəyər vergisi 18 faizdən 10 faizə və ya 8 faizə salına bilər. Bu zaman obyekt sahiblərində bir stimullaşdırma olacaqdır. Onlar özləri maraqlı olacaqlar ki, POS-terminalardan istifadə etmək üçün heç bir əngəl yaranmasın. Əgər həmin maraqlı yaranmasa, sifir inzibati yolla bu məsələni daim nəzərdə saxlamaq mümkün olmayacaq".

N.Cəfəri vurğuladı ki, hələ vətəndaşlar arasında da POS-terminaldan istifadə mədəniyyəti tam formalaşmayıb: "Qanun tələb edir ki, istənilən obyektə POS-terminal quraşdırılmalıdır. Ancaq bizdə əhalidə də POS-terminaldan istifadə ilə bağlı oturuşmuş davranış qaydaları yoxdur. Biz dəfələrlə görmüşük ki, təqaüdlər, maaşlar verilən kimi

bankomatların qarşısında onlarla insan növbə gözləyir, pulunu nağdlaşdırmağa çalışır. Halbuki həmin kartlarla alışı-verişi də etmək olar. Qəribə mənzərə yaranır. Bankomatdan pulunu çəkən vətəndaş həmin nağd pulu götürüb marketə gəlir, evinə bazarlıq edir. Əslində kartla ödəniş etsə, bu, daha rahat olardı. Vətəndaşlar arasında nağdsız ödənişlə bağlı davranış qaydalarını formalaşdırmaq üçün müəyyən addımlar atılmalıdır. Dəfələrlə bunu da təklif etmişik ki, POS-terminallar vasitəsilə ödənişlər zamanı verilən çek və onun nömrəsi avtomatik lotereya biletinə çevrilə bilər. Vətəndaş həmin çekləri toplayaraq ayda 1 dəfə dövlət tərəfindən keçirilən lotereya uduşlarını izləyə bilər. Hər bir çekin unikal nömrəsi var, o nömrələr lotereya biletinə çevrilərsə, bahalı hədiyyələr uduşa qoyulsa, vətəndaşın da marağı olar ki, POS-terminallar vasitəsilə ödəniş etməkdə maraqlı olsun. Vətəndaşın da, biznesin də davranış stimullaşdırılmasıdır. Başqa yolla bu məsələnin oturuşmasına, bir davranış normasına çevrilməsinə nail olmaq mümkün deyil. İnzibati yolla, cəza tətbiq etməklə bu məsələni yoluna qoymaq dünyanın heç bir yerində mümkün olmayıb. Bir çox ölkələrdə nağdsız ödənişlərin bir davranış qaydası kimi formalaşması üçün stimullaşdırıcı üsullardan istifadə ediblər. Azərbaycan da da mütəlx belə bir proqram qəbul olunmalıdır".

□ Nərgiz LİFTİYEVA,
"Yeni Məsəvat"

İşğalçı Ermənistan rəhbərliyinə yeni qüvvələrin gəlməsindən sonra İrəvanın Qarabağ danışıqlarında konstruktiv mövqə sərgiləyəcəyinə dair illüziyalar artıq aradan qalxıb. Nikol Paşinyan hakimiyyətinin bir ilinin tamamında heç kim şübhə etmir ki, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını dinc yolla azad etmək niyyətində deyil, hətta bu niyyətdə olanları bu ölkədə ağır cəzalar gözləyir.

Təsadüfi deyil ki, Qarabağla bağlı ən xəfif addımların atılması belə açıq müqavimət, tərxiatlar müşahidə etməkdədir. ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin regiona səfəri zamanı erməni snayperi tərəfindən Azərbaycan Ordusunun zabiti Aqil Omarovun qətlə yetirilməsi Ermənistan tərəfinin cəbhə bölgəsində vəziyyəti gərginləşdirmək, danışıqlar prosesinə əngəl yaratmaq və 25 ildir davam edən bu münaqişədə mövcud status-kvonu qoruyub saxlamaq məqsədi güdür. Ermənistanın bu addımları bir daha təsdiq edir ki, işğalçı ölkə münaqişənin həllində maraqlı deyil və onun sülh, atəşkəsə riayət olunması və digər bu kimi iddiaları yalnız beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmaq məqsədi güdür. Müşahidəçilər hesab edir ki, Nikol Paşinyan öz sələflərinin səhvlərini təkrarlamaya davam edəcəksə, bu, onun hakimiyyəti üçün çox ciddi problemlərin yaranmasına səbəb olacaqdır.

Xatırladaq ki, Azərbaycan rəhbərliyi son il ərzində bir neçə dəfə Paşinyan hakimiyyətinə sələflərinin səhvlərini təkrarlamağa, konstruktiv mövqə sərgiləməklə həm bölgədəki fəlakət ocağını söndürməyə, həm də erməni xalqını səfalətlərdən xilas etməyə çağırış etmişdi. Ancaq Paşinyana hakimiyyətinin ömrünü uzatmaq üçün status-kvonu saxlamaq lazım imiş, bunu Düşənbə razılaşmasından sonrakı davranışları ilə təsdiqlədi.

Bu vəziyyət isə Qarabağda savaşa riskinin artdığını söyləməyə əsas verir. Rəsmi Bakı daim bəyan edir ki, torpaqların işğal altında qalması ilə barışmayacaq. Ali Baş Komandan İlham Əliyev bəyan edib ki, Qarabağ müharibəsi başa çatmayıb. Əslində bu, düşməne ciddi xəbərdarlıqdır. Lakin, görünür, rəsmi İrəvan hələ də "maşa" rolunu oynamaqdan vaz keçmək niyyətində deyil. Üstəlik, Ermənistan daxilində Qarabağ klanı ilə mövcud hakimiyyət arasında uçurumun dərinləşməsi şəraitində Paşinyan hakimiyyətini qorumağa daha çox üstünlük verir. Belə olan təqdirdə onun Qarabağla bağlı hansısa anlaşmaya gedəcəyi mümkün görünür. Bu, baş verərsə, Nikolun

hakimiyyətdən yola salınması qaçılmaz olacaqdır. Təsadüfi deyil ki, ötən ay erməni keşişləri Dağlıq Qarabağın Ermənistana birləşdirilməsi barədə sərəm iddianı yenidən ortaya atdılar. Qarabağın ilhaqı layihəsinin başında dayanan erməni kilsəsinin bu mövqeyi əslində "Paşinyan, özünü yığışdır" mesajı sayıla bilər. N.Paşinyanın bu xəbərdarlığı aşırı normal mövqə sərgiləməsi real görünür. Üstəlik, İrəvan absurdcasına iddia edir ki, vəziyyəti gərginləşdirən Azərbaycanıdır. Azərbaycan XİN-in bununla bağlı bəyanatında bildirilir ki, Ermənistan hər hansı digər uydurma səbəb axtarmağa vaxt sərf etməməli və beynəlxalq ictimaiyyətin də tələblərinə uyğun olaraq münaqişənin həllində nəticəyə yönəlik addımlar atmalıdır.

Bu arada işğal zonasında "futbol çempionatı"nın keçirilməsi də danışıqlara zərərdir. XİN-dən Dağlıq Qarabağda keçirilən futbol turnirinə reaksiya verilib və bildirilib ki, ölkəmizin işğal olunmuş ərazilərində keçirilən, hər hansı rəsmi futbol assosiasiyası tərəfindən tanınmayan və öz sıralarında qeyri-legitim qurumları bir araya gətirən qeyd etdiyiniz oyunlar futbolun parodiyasından başqa bir şey deyil. "Müstəqil futbol assosiasiyaları konfederasiyası"nın (CONIFA) futbol oyunu ilə bağlı hələlik həmsədrlərdən reaksiya yoxdur.

Elə bu reaksiyasızlığın nəticəsidir ki, separatçılar növbəti həyasız davranışlarını davam etdirir. İyunun 2-də Xankəndidəki separatçı-terrorçu rejimin başçısı Bako Saakyan Azərbaycanın 27-ci ildir işğal altında qalan Kelbəcər rayonu ərazisində istirahət zonasının açılış mərasimində iştirak edib (Moderator.az). "Ari Rezort" adlı kurort zonası Kelbəcər "Nor Qetaşen" ("Yeni Çaykənd") adlandırılmış kəndlərdən birində təşkil edilib.

İşğal zonasında qanunsuz məskunlaşdırma isə böyük müharibəni istisna etmir. Ermənistan hakimiyyəti bilməlidir ki, işğalçılıq siyasətini davam etdirərək dinc sakinlərə, Azərbaycan hərbiçilərinə qarşı törətdiyi cinayətlər cavabsız qalmayacaq və

Ermənistan rəhbərliyi sələflərinin səhvlərindən nəticə çıxarmaq istəmir - böyük savaş an məsələsidir

Vasitəçilərin regiona səfərindən sonra işğalçı ölkənin tərxiatlarla başlaması Vaşinqton görüşünü pozmaq və status-kvonu saxlamaq cəhdidir: **politoloq:** "İrəvan torpaqların qaytarılması məsələsini gündəlikdən çıxarmağa çalışır..."

hər belə hala görə daha ağır adekvat cavab alacaq. Beynəlxalq ictimaiyyət və ilk növbədə həmsədr ölkələr Ermənistanın bu tərxiatını birmənalı şəkildə pisləməlidir və iki ölkə arasında substantiv danışıqların tezliklə başlanmasına nail olmalıdır. Bütün dünya tərəfindən qəbul olunmayan status-kvo məhz Ermənistan qarşı ciddi təzyiqlərdən keçirilməsinə zərərdir. Minsk Qrupunun hörmət və nüfuzu o qədər aşağıdır ki, onu ciddi qəbul etmirlər". T.Zülfüqarov hesab edir ki, Azərbaycan buna çox ciddi reaksiya verməlidir: "Bu reaksiya ondan ibarət olmalıdır ki, düşmənin ən az ondan çox hərbcisini məhv etmək lazımdır. Onlar bilsinlər ki, bu cür addımlar atanda, bu, onlara olduqca bəla başa oturacaq. Bunun başqa yolu yoxdur. Kiməsə nəyisə başa salmaq, humanizm prinsipindən yanaşmaq əbəsdir. Onlar açıq-aşkar Düşənbə razılaşmasını pozublar. Ona görə də onlara ciddi zərbə endirmək lazımdır. Bununla xəbərdarlıq etmək lazımdır ki, başınızı qaldırsanız, yenə vuracağım. İsrail belə edir. Terror aktı baş verən kimi qarşı tərəfə ciddi zərbələr endirir. Bununla başa salır ki, ona qarşı çıxarılan bir gün sonra Xocavənd istiqamətində bir erməni hərbcisi ordumuzun cavab atəşi ilə məhv edilmişdi. Bundan sonra Ermənistan tərəf ənənəvi hay-küy qaldıraraq Azərbaycanı günahlandırmağa çalışdı. Təəcübü budur ki, ATƏT də monitorinq məz Xocavənd istiqamətində keçirməyə qərar verib. Əslində monitorinq Ağdam istiqamətində, mayor A.Omarovun vurulduğu ərazidə keçirilməliydi. Üstəlik, Ermənistanın işğal bölgəsindəki ordusu son iki gün er-

zində Ağdam ərazisində hərbi təlimlər keçirib, lakin ATƏT missiyası bu faktı da görməzliyə vurmaqdadır.

Sabiq XİN rəhbəri Tofiq Zülfüqarov deyib ki, mayor Aqil Omarovun şəhid edilməsini siyasəti qətl sayır: "Mən belə hesab edirəm ki, bu qətl daxili siyasi maraqlara uyğun olaraq ya Qarabağ, ya da Paşinyan qruplaşmasına yaxın radikallar törədir. Minsk Qrupunun hörmət və nüfuzu o qədər aşağıdır ki, onu ciddi qəbul etmirlər". T.Zülfüqarov hesab edir ki, Azərbaycan buna çox ciddi reaksiya verməlidir: "Bu reaksiya ondan ibarət olmalıdır ki, düşmənin ən az ondan çox hərbcisini məhv etmək lazımdır. Onlar bilsinlər ki, bu cür addımlar atanda, bu, onlara olduqca bəla başa oturacaq. Bunun başqa yolu yoxdur. Kiməsə nəyisə başa salmaq, humanizm prinsipindən yanaşmaq əbəsdir. Onlar açıq-aşkar Düşənbə razılaşmasını pozublar. Ona görə də onlara ciddi zərbə endirmək lazımdır. Bununla xəbərdarlıq etmək lazımdır ki, başınızı qaldırsanız, yenə vuracağım. İsrail belə edir. Terror aktı baş verən kimi qarşı tərəfə ciddi zərbələr endirir. Bununla başa salır ki, ona qarşı çıxarılan bir gün sonra Xocavənd istiqamətində bir erməni hərbcisi ordumuzun cavab atəşi ilə məhv edilmişdi. Bundan sonra Ermənistan tərəf ənənəvi hay-küy qaldıraraq Azərbaycanı günahlandırmağa çalışdı. Təəcübü budur ki, ATƏT də monitorinq məz Xocavənd istiqamətində keçirməyə qərar verib. Əslində monitorinq Ağdam istiqamətində, mayor A.Omarovun vurulduğu ərazidə keçirilməliydi. Üstəlik, Ermənistanın işğal bölgəsindəki ordusu son iki gün er-

di". Ekspertə görə, əgər bu, baş vermirsə, deməli, Paşinyan özü bilərəkdən işləri iflic vəziyyətə salır: "Onun daxilindəki vəziyyəti bir o qədər də ümidverici deyil. "Sasna-Tsrer" quldur dəstəsi İrəvandan Xankəndinə avtoyürüş təşkil etməklə bir nov hakimiyyətə bildirir ki, radikal ssenari hazırdır və istənilən məqamda kompromislərə tərəf baxanlara divan tutacaq..." Minsk Qrupuna gəldikdə, ekspertin fikrincə, həmsədrlər köhnə qayda ilə prosesi formalizm rejimində uzadırlar ki, heç kəs onlara irad və ya iddia bildirməsin: "Onların fəaliyyəti anti-diplomatiya anlamına gəlir və buna şübhə ola bilməz... O ki qaldı Vaşinqton görüşünə, indiki məqamda o pozitiv bir şey gətirə bilməyəcək. Əgər Minsk Qrupunda yekdillik olmasa, nə Moskva, nə Paris, nə də Vaşinqton rəndları vəziyyəti dəyişəcək". N.Paşinyanın oyunbazlıqla məşğul olduğunu hətta erməni ekspertlər də təsdiqləyir. "Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Dağlıq Qarabağın sakinlərindən danışıqlar aparmağa mandatı olmadığını bəyan etməklə danışıqlar prosesini dalana diredi". Virtualaz.org xəbər verir ki, bunu İragir.am portalının rus redaksiyasının redaktoru, **politoloq Naira Ayrımyan** "Kavkazskiy uzal"ə açıqlamasında deyib. "Ermənistanın baş naziri Dağlıq Qarabağın adından danışıqlar aparmaqdan imtina etdi və dedi ki, əgər ona səs verməyən sakinlərin maraqlarını təmsil etməlidirsə, qoy onda Ermənistanla Dağlıq Qarabağın birləşməsi rəsmən baş versin. Faktiki olaraq danışıqlar yoxdur, çünki

Azərbaycan Dağlıq Qarabağın danışıqlar masasına qayıtmasına razılıq vermir, Ermənistan isə belə olan halda predmetli danışıqlardan imtina edir", - deyir Ayrımyan bildirib. Onun fikrincə, belə vəziyyət erməni tərəfini tamamilə qane edir, amma Azərbaycanı heç cür qane edə bilməz. Və Azərbaycan tərəfi həmsədrlərin köməyi ilə kompromis variant tapmaq istəyir.

Digər erməni politoloq Stepan Səfəryan isə deyir ki, həmsədrlər son bəyanatlarında erməni tərəfinin Dağlıq Qarabağın danışıqlarda iştirakına dair tələbinin "qanuniliyini" tanıyır: "Amma Azərbaycan şərt qoyur ki, belə olan halda gərək Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icması da danışıqlarda iştirak etsin. "Həmsədrlər Dağlıq Qarabağın faktiki hakimiyyəti barədə danışıq, yəni onları Dağlıq Qarabağ sakinlərinin təmsilçisi kimi tanıyır. Ona görə də erməni tərəfi mövqeyini düzgün formalaşdırmalıdır ki, tərəflərin statusunda ekvivalentlik yaranmasın. De-fakto hakimiyyət başqa şeydir, icma başqa..."

Politoloq Tofiq Abbasov ermənilərə bu sayq şərtlərini təəcübü saymır: "Paşinyana qarşı səslənən tənqidlərə, onlar bir növ deklarativ səciyyə daşıyır. Yeni rəqiblər bütün mövzu və bəhanələri istifadə edirlər ki, ona psixoloji təsir göstərsinlər".

Harbi ekspert, polkovnik Şair Rəmalıdanov isə yaxın gələcəkdə cəbhə xəttində erməni tərxiatlarının artı biləcəyi qənaətdədir. Onun fikrincə, Qarabağ klanının müxtəlif tərxiatçı addımlara əl atması mümkündür. Paşinyanın yanlış ənənəvi siyasətdən imtina etməməsi isə növbəti aprel zərbəsini istisna etmir. Böyük savaş an məsələsidir...

Gürcüstan prezidentinin xaçlı yürüşü

Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Xanım Zurabişvilini Müqəddəs Nino yürüşünə çıxmağa vadar edən nədir?

Gürcüstan prezidenti Salome Zurabişvilinin əlində xaç yürüşə qatılması media və sosial şəbəkələrdə ciddi maraqla doğurub. Prezident Zurabişvili dindar gürcülərlə birlikdə iyunun 1-də Cavxetiya bölgəsində müqəddəs Ninonun Gürcüstana gəlmə günü ilə bağlı təşkil edilən yürüşün ön cərgəsində addımlayıb. Onunla yanaşı Gürcüstan hökumət rəsmiləri də hökumət üzvləri də yürüşdə iştirak edib.

Qeyd edək ki, gürcü kilsəsi ildə iki dəfə Müqəddəs Nino üçün anım mərasimi keçirir. İyunun 1-də Ninonun Gürcüstana gəlməsi münasibətilə onun keçdiyi yolu simvollaşdıran yürüş, yanvarın 27-də isə ölümünü qeyd edilir. Müqəddəs Nino gürcülər arasında ilk dəfə xristianlığı təbliğ edən və gürcülərin xristianlaşmasında əsas rol oynamış şəxsdir.

Ancaq, şübhəsiz ki, xüsusən də Azərbaycanda maraqlı doğuran məsələ Müqəddəs Ninonun kimliyindən daha çox, xanım Zurabişvilinin əlində xaç etdiyi yürüşdür. Gürcüstanın demokrat, Avropada doğulmuş prezidenti kilsə ayininə qatılaraq əlində xaç yürüşü edir. Əlbəttə, Azərbaycanda bunu heç kim təsəvvür belə etmir. Üstəlik, Azərbaycanda qəbul olunan görüşə əsasən müasir, demokrat şəxsiyyətlər dindən məsafə saxlayan adamlardır. Salome isə fanatik dindar kimi qucağında xaç yürüşü edir.

Əlbəttə, bu yürüş və ordan çəkilən foto Gürcüstanın indiki prezidentinin qatı xristian dindar olduğunu deməyə əsas vermir. Nə qədər qəribə də olsa, Gürcüstan prezidentini "xaçlı yürüşə" sövq edən demokratiyadır. Məsələ ondadır ki, bir çox post-sovet xristian respublikalarında müstəqillikdən sonra dindarlıq yüksəlib. Oxşar proses müsəlman ölkələrində də gedib. Ancaq xristian ölkələrdən fərqli olaraq müsəlman ölkələrində din, yeni İslam dünyəvi respublika üçün alternativ kimi çıxış etdiyi üçün bir qayda olaraq islamçı hərəkatlar əzilib və dinə məsafəli yanaşma nümayiş olunub. Əlbəttə, hökumətlərin özünün nəzarətində olan dini fəaliyyətlər istisnadır.

Xristian ölkələrində isə fərqli vəziyyətdir. Daha çox mərkəzləşmiş və muxtar qurumlar olan xristian kilsələri açıq şəkildə siyasətə müdaxilə etməsələr də, dövlət və cəmiyyət üzərində ciddi təsirə malik olublar. Məsələn, Rusiyada bu yaxınlarda Yekaterinburqda kilsə tikilməsi qalmaqal kimi. Ümumiyyətlə, son illərdə kilsə sayı artıb, mərkəzi hökumət Rus Pravoslav Kilsəsinə əlindən gələn dəstəyi verir.

Hətta Ukrayna bu ilin əvvəlində kilsəni Rusiya patriarxlığından ayırmaqla bir mənada dinin Rusiya ilə münasibətlərdəki rolunu və cəmiyyət üzərindəki təsirini təsdiqləmiş oldu. Bu hədədə ən heyret doğuran mənzərə Cənubi Qafqazdadır. Ermənistan əhalinin 90 faizə qədəri özünü dindar hesab edir. Konkret olaraq iki il əvvəl sosioloji araşdırma və sorğular etməklə tanınan "Gallup International" şirkətinin dünya ölkələrində dindarlığın dərəcəsini araşdıraraq sorğusunun nəticələrinə əsasən, Gürcüstan və Ermənistanda 93 faiz insan özünü dindar adlandırıb.

Yeri gəlmişkən, həmin siyahıda Azərbaycanda yalnız 34 faiz insan özünü dindar adlandırmışdı.

Cənubi Qafqazın iki xristian respublikasında dindarlığın bu şəkildə güclü olması həm də buradakı mərkəzi kilsə hakimiyyətinin də güclənməsinə səbəb olub. Və, təbii ki, bu səbəbdən də hökumətlər kilsə ilə hesablaşır, onun maraqlarına zidd olan addımları atmaqdan çəkinir. Məsələn, bir neçə il əvvəl gürcü patriarxının ölkədə doğumun sayını artırmaq üçün hər ailədə 3-cü uşağı özünün xaç suyuna salacağı ilə bağlı çağırışı böyük maraqla doğurmuşdu.

Salome Zurabişvili, dindar xristian olmasa belə, Gürcüstanın 93 faizlik dindar əhalisinin inancına hörmət olaraq Müqəddəs Nino yürüşünə çıxır. Ancaq, təbii ki, bu qədrini müsəlman ölkəsində görmək o qədər də əlçatan deyil. Çünki hətta edən olsa belə, həmin şəxs fanatik müsəlman hesab oluna bilər.

Ramazon ayının son gününü yaşayırıq. İslam dininin şərtlərinə əsasən, bu ayda ölkəmizdə müsəlmanlar oruc tutub, namaz qıldılar. Onların arasında sadə vətəndaşlar da, tanınmış şəxslər və məmurlar da var. Maraqlıdır, bəs dinimizin bütün şərtlərinə əməl edib, namaz qılan siyasətçilərimiz hansılardır?

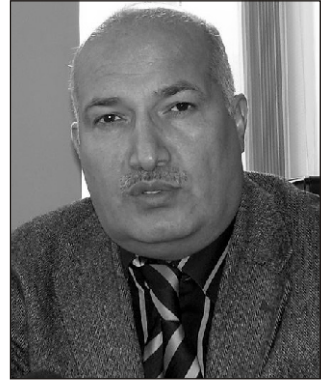
İbadət edənlərdən biri BQP başqanı, deputat Fazil Mustafadır. Deputat müsahibələrinin birində qeyd edib ki, 28-30 yaşına qədər din haqqında ciddi məlumatı olmayıb. Lakin təxminən 1993-cü ildən başlayaraq onda dinə maraqla oynayıb. Deputatın dediyinə görə, məhz həmin illərdə Azərbaycanda ənənəvi İslamı, xüsusilə İran modelini öyrənməyə cəhd edib: "Sonradan düşündüm ki, bunlar mənim üçün yeterli deyil. Buna görə də teoloji nəşrlərdən yox, fəlsəfi nəşrlərdən dinin öyrənilməsinə üstünlük verdim. İslam sferasını tədqiq edən filosofların əsərlərini ciddi şəkildə araşdırmağa başladım və bu istiqamətdə çox sayda İslam mütəfəkkirlərinin əsərlərini oxuyub müqayisəli təhlillər apardım".

Milli Məclisin digər deputatı, QMI sədri Allahşükür Paşazadənin qardaşı Cavanşir Paşazadə də ibadətə məşğul olur, amma hərdən. Bu barədə deputatın özü müsahibələrinin birində qeyd edib: "Mən mömin ailəsində dünyaya gəlmişəm. Ancaq mən ibadət işlərini tam yerinə yetirmirəm. Yəni hərdən namaz qılıram, hərdən qılmıram. Yalan danışa bilmərəm, sistemli namaz qılmıram".

Eyni dairedən 5 dəfə seçilən deputat Mədər Musayev də dini ibadətə riayət edir, hər il oruc tutub, namaz qılır. Deputatın özünün dediyinə görə, onu deputat Mədərdən çox, hacı Mədər kimi

İbadət edən siyasətçilərimiz

Partiya sədriləri, deputatlar arasında namaz qılanlar da var

tanıyırlar. Səbəbini isə deputat bu cür açıqlayıb: "1990-cı ildə Azərbaycandan Həcc ziyarətinə gedən ilk qrupun tərkibində mən də olmuşam. O vaxt Həcc ziyarətinə 164 nəfər getmişdi. Biz elə bir vaxtda Həccə getmişdik ki, onda adamlar həbsxanada yatana qəbul edirdilər, dindarı yox. O vaxtdan hamı mənə Hacı deyir. Həmişə çalışıram ki, adımın qarşısındakı Hacı titulu qoruya bilim. Elə bilirdim ki, prinsipi riayət edə bilməmişəm".

Xanım deputatlardan Qənirə Paşayevanın da namaz qılıb, ibadət etdiyi isə çoxlarına məlumdur.

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri, hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının icra katibinin müavini Siyavuş Novruzov isə yalnız oruc tutarkən namaz qıldığını açıqlayıb.

O qeyd edib ki, başqa vaxtlarda namaz qılmaq üçün vaxtı olmur: "İş çox olur. Namaz da elə bir məsələdir ki, gərək mütəmadi, ardıcıl ola. Bir gün oldu, iki gün olmadı, iki gün oldu, üç gün olmadı şəkildə olmaz". Siyavuş Novruzov onu da bildirib ki, hələ ki, Həcc ziyarətinə hazır deyil:

"İnsan gərək belə müqəddəs ziyarətə getmək üçün hazır olsun. Nə zaman hazır olsam, bunu özüm hiss edəcəyəm".

Eks-deputat Qalib Salahzadə isə ən çox Həcc ziyarətində olan parlament üzvü olub. O, 27 dəfə Həcc ziyarətində olub. Q. Salahzadə bununla da Azərbaycan tarixinə düşdüyünü qeyd edib: "Bunu bilirəm ki, Azərbaycan parlamentində bundan sonra 27 dəfə Həccə, bir dəfə də Kəbə evinin içərisində olacaq deputat olmayacaq, necə ki, mən-

dən başqası olmayıb".

Ümid Partiyasının sədri, eks-deputat İqbal Ağazadə də ibadət edən siyasətçilər sırasındadır. Belə ki, partiya sədrinin hələ deputat olarkən Türkiyənin Sultaniyyə məscidində namaz qılan zaman çəkilən fotosu yayılmışdı. Onun sözlərinə görə, artıq uzun illərdir ki, namaz qılır, ibadət edir.

AXP sədri Pənah Hüseyn də ibadət əhlidir.

AĞ Partiya sədri Tural Abbaslı da oruc tutub, namaz qılan siyasətçilərdən biridir. Partiya sədri müsahibələrinin birində qeyd edib ki, inandı biri kimi İslamın bütün ayinlərini icra edir və bacardığı qədər buna sadıq qalmağa çalışır.

Eləcə də ADP sədri Sərdar Cəlalov namaz qılan siyasətçilərin siyahısındadır.

□ Xalidə GƏRAY,

Madridə olanlar Bakıda baş versəydi...

Deputat beynəlxalq aləmin Azərbaycana münasibətdə ikili standartlar tətbiq etməsindən danışdı

Azərbaycan zaman-zaman müxtəlif beynəlxalq təşkilatların, dövlətlərin qərəzli münasibəti ilə üzləşib. Bakıda idman yarışları, forum və yaxud hansısa tədbir təşkil ediləndə Qərb mediası ölkəmizə qarşı ikili standartlarla yanaşdığını bir daha təsdiqləyir.

Avroliqanın Bakı finalı ərzində isə kompaniya böhtan xarakterini aldı. "Arsenal"ın oyunçusu Henrik Mxitarian üzərindən qurulan ajiotajdan əlavə, "The Independent" qəzeti Bakıda heç 100 erməni yaşamadığını, Sumqayıtda onların vəhşicəsinə öldürüldüyü barədə iftiralarda yazdı, təhlükəsizliyə zəmanət olmadığını iddia elədi. Lakin Azərbaycan oyunu yüksək səviyyədə təşkil etdi və heç bir insident qeydə alınmadı.

Madridə keçirilən oyunda isə ən müxtəlif anormallıqlar baş verdi, lakin İspaniyaya qarşı bir kompaniya aparılmadı. Əgər belə bir hallar Azərbaycanda olsaydı, indi ölkəmizə qarşı hədəyənlər şahidi olurduq... Bununla bir daha Azərbaycana qərəzli yanaşıldığı ortaya çıxmış oldu.

ASDP sədri, deputat Araz Əlizadə bu və digər mövzuda "Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandırıb.

Araz müəllim, son vaxtlarda Bakıya qarşı xarici kompaniyalar intensivləşib. Hədəf nədir, nəyi qoparmaq istəyirlər?

- Onların nə istəməyindən asılı olmayaraq, məkrli arzulanan üreklərdə qaldı. Bu gün britaniyalı futbol şərhçiləri etiraf edirlər ki,

Bakıda final möhtəşəm təşkil olunmuşdu, təhlükəsizlik və s. məsələlər yüksək səviyyədə, amma Madrid cəhənnəm idi. Onların yeganə bəhanəsi Bakının uzaqda yerləşməsidir. Amma bizim əlimizdə sehrlı çubuq yoxuydu ki, Bakını coğrafi olaraq Londona yaxınlaşdıra. Sadəcə, Azərbaycana qarşı qərəzli kampaniyalar zaman-zaman təşkil edilir. Bu da ikili standartlardan irəli gələn amildir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, bu ikili standartlarla yanaşmalar təkə idman yarışlarında, siyasətdə deyil, hər gün həyatda özünü göstərir.

Necə olur ki, neftimizi alanda insan haqları, demokratiya, terrorizm yada düşmür. Çünki yeyirlər-içirlər, nefti alırlar. Amma hansısa beynəlxalq tədbir keçiriləndə yada düşür ki, Azərbaycan müsəlman ölkəsidir, terror ola bilər, Bakıya getməyin, təhlükəsizliyə zəmanət yoxdur, daha nələr...

Özləri də şahid oldular ki, təhlükəsizlik hansı səviyyədə təmin edilmişdi, hər hansı problem, təxribat yaşanmadı.

- Nefti çıxarıb satdırlarsa, onda bu qərəzli kampaniyalarla nəyə nail olmaq istəyirlər?

- Azərbaycanla İngilislərin bp şirkəti var. Bu şirkətin məktəbi fəaliyyət göstərir. bp-nin məktəbində həm azərbaycanlı, həm xar-

vacib oyunçu imiş, xəbərimiz yox imiş (gülür - E.S).

Axi Azərbaycan Avropa oyunlarını təşkil edəndə də erməni idmançıları Bakıya gəldilər və heç nə olmadı.

Amma bu gün Azərbaycanda QHT-lər var ki, erməni QHT-lərlə işləyirlər. Bunlar guya sülhə şərait yaradırlar. Ordular bir-biri ilə üz-üzə durub, bunlar sülhə şəraitdə danışırlar.

Hərdən mənə elə gəlir ki, ya dəli olmuşam, axı 23 ildən çoxdur deyirdim müharibədən başqa əlac yoxdur, ya da bunlar delidirlər sülhə hazırlıq deyirlər. İndi ritorik bir sual yaranır - harada müharibə ilə işğal edilmiş torpaq sülhlə qaytarılıb?

- Amma Rusiya amili var, müharibə başlasa ermənidən əvvəl rusla döyüşməliyik...

- Rusiya söhbəti yalandır. Həmin QHT-lərə pul ayırırlar ki, bu sözləri desinlər. Aprel döyüşlərindən sonra onların pulu artırılıb. Mən həmişə deyirdim ki, Gürcüstanın ərazi problemi ayndır, bizimki ayrı.

Gürcüstanda sülhməramlı qüvvələr dayanırdı. Azərbaycan ərazilərində nə rus, nə türk, nə BMT-nin sülhməramlı qüvvələri var.

Ona görə biz istəsək torpaqlarımızı işğaldan azad edə bilərik. Çünki Ermənistan ərazisində onlarla müharibə etməyə çəyik.

"Qarabağ erməni torpağıdır" təbliğatı gedir. Bu cür insanlar azərbaycanlı deyil, vətən xainləridir. Onlar guya xalqları sülhə hazırlayırlar. Amma sülhə hazırlayırlar, qrant yeyirlər.

□ Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

Dünyada qeyri-ənənəvi protestolardan biri də son dövrlərdə rast gəlinən yarımcılpaq etirazlardır.

Kanadanın Montreal şəhərindəki isə "McGill" universitetinin tələbələri döş xərçəngi araşdırmalarına pul toplamaq üçün soyunmuşdular. Havanın soyuq olmasına

qrup aksiyaçı soyunaraq etirazlarını bildirdi.

"Extinction Rebellion" qrupu adından açıqlama verən lüt etirazçılar arxalarını təhlükəsizlik şüşəsinə çevirərək şüar

mandasının qalib gələcəyi təqdirdə efrdə soyunacağını vəd vermişdi və dediyini eləmişdi.

Psixoloq Azad İsayadənin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, demək olmaz ki, soyun-

Dünyada qeyri-ənənəvi etirazlar: niyə soyunub aksiya keçirirlər?

Yarımlüt qadınlar və kişilər Putinə, Ərdoğana qarşı, kimisi xərçəngə, kimisi çörək puluna, kimisi uşaqlara, kimisi də çılpacaq olmağı qadağan edən qanuna etiraz olaraq soyunub...

Psixoloq Azad İsayadə: "Biz soyunmağa utanırıq, özünü çılpacaq nümayiş etdirmək isə əks kompleksdir".

Əsasən qadınların keçirdiyi belə aksiyalar müxtəlif tədbirlər, yarışlar zamanı, futbol stadionlarında, o cümlədən siyasətçilərin, prezidentlərin qarşısında təşkil edilir.

Bununla etirazçılar aktual problemə diqqət çəkməyə, tələblər səsləndirməyə başlayırlar. Bəzi hallarda kişilər də yarımcılpaq vəziyyətdə etirazlara qoşulurlar.

Lakin xüsusən Rusiyada, Ukraynada, İspaniyada, Amerikada və başqa ölkələrdə qadınlar bu cür qeyri-adi aksiyalar keçirirlər.

Hətta bir neçə il qabaq rusiyalı prezident Vladimir Putinin alman kanslerlə görüşü ərəfsində analoji aksiya keçirilmişdi.

Ərdoğana qarşı da bir qrup FEMEN gənc qızlar İstanbulda səsverməyə gələcəyi məntəqədə soyunaraq seçki qutularını qoyulmuş masaya çıxıb, onun əleyhinə şüarlar səsləndirmişdilər.

Bu mövzunu aktuallaşdıran isə iyunun 1-də Madriddə keçirilən Çempionlar liqasının "Liverpool" - "Tottenham" final görüşündə meydana daxil olan yarımcılpaq qızın 30 saniyə oyununu saxlatması, etirazını bildirməsidir.

Qadınların etirazın bu formasına üz tutması yeni hal deyil. "Ledi Qodayva" dastanında da buna rast gəlmək olar.

Tarixi mənbələrə görə, 11-ci əsrdə anqlo-sakson kubar qadın olan Ledi Qodayva həyat yoldaşı Leofrikin qədim Koventri əyalətinin sakinlərinə tətbiq etdiyi vergilərdən narazı imiş.

Qraf xanımının xalqı vergilərdən azad etmək xahişini bir şərtlə yerinə yetirməyə razı olur: bunun üçün Ledi Qodayva bütün şəhəri at üstündə çılpacaq keçməli idi.

Tarixdə cəsur qadın titulu almiş Ledi Qodayvanın at üstündə çılpacaq heykəli bundan sonra Koventrinin simvoluna çevrilib.

2012-ci ildə iranlı aktrisa Gülşifə Fərehaninin Fransanın "Madame La Figaro" jurnalı üçün İran cəmiyyətində qadınlara qoyulmuş məhdudiyyətlərə etiraz olaraq çılpacaq şəkillərinin dərc olunması internetdə sensasiya yaratmışdı.

baxmayaraq, tələbələr çimərlik geyimində universitetin önündə yoldan keçənlərdən pul toplamışdılar.

Dünyada heyvanların müdafiəsi ilə məşğul olan məşhur PETA təşkilatının üzvlərinin aksiyaları da soyunmaqla müşayiət olunur.

Nyu-York, Toronto və Çikaqo kimi şəhərlərin metro stansiyalarında "Şalvarsız aksiya" keçirənlər olmuşdu.

2016-da Rusiyanın Omsk şəhərinin yanğınsöndürənləri təqvim üçün soyunmuşdular. Onlar belə qeyri-adi üsulla uşaq yanıq mərkəzi üçün pul yığımaq qərarına gəldiklərini açıqlamışdılar.

Bisepslərini oynadan və mükəmməl preslərini göstərən kişilərin şəkilləri yanğın təhlükəsizliyi qaydaları ilə müşayiət olunurdu. 2015-də Rusiyada 19 yaşlı qız soyunaraq "Çılpaq həqiqət" adlı aksiya keçirmişdi.

Liana adlı qız İrkutskdakı "Sberbank"ın qarşısında lüt soyunub və şəkil çəkdirərək internetdə yayıb. Onun məqsədi insanların diqqətini qiymət artımına, problemlərin ciddiliyinə yönəltmək olub.

Liananın növbəti etiraz aksiyası isə benzinin qiymətinin artımına qarşı olub. Buna görə də o, bir yanacaq doldurma məntəqəsinin qarşısında soyunaraq şəkil çəkdirib.

Bu ilin aprelində İngiltərə parlamenti ölkənin Avropa İttifaqından ayrılmasının şərtlərini ehtiva edən müqaviləyə alternativ variantları səsə qoymaq üçün ikinci dəfə iclas keçirib. Səsvərmədən əvvəl isə bir

səsləndirmişdilər.

Qeyri-adi etirazlardan biri də Braziliyanın Rio-de-Janeyru şəhərinin çimərliyində qeydə alınmışdı.

100-dən artıq repartyorun izlədiyi aksiyada əvvəlcə bir qadın soyunub, qırçaqdan yuxarı çılpacaq qalıb. Daha sonra ona başqa qadınlar da qoşulublar.

Aksiya iştirakçılarının əllərində "Qadın sinəsi təhlükəli deyil", "Bizə çılpacaq gəzməyi yasaqlayan qanuna etiraz edirik" yazılmış şüarlar olub.

Bu qadınlar Braziliya çimərliklərində qadınların qırçaqdan yuxarı çılpacaq olmalarını qadağan edən qanunu insan haqlarının pozulması sayırlar.

Dünyanın ən məşhur normadan artıq çəkili modelləri isə podiumda onlara yer ayrılmasına etiraz etmişdilər.

Modellər Londonda keçirilən "Fashion Week" in təşkil olunduğu binanın önündə soyunaraq aksiya keçirmişdilər.

Alt paltarda binanın qarşısına yığılan modellər moda həftəsi təşkilatçılarını ədalətsiz adlandırmışdılar.

İspaniya hökumətinin ət istehsalını artırmasına etiraz edən vegetarianlar isə Barselonanın mərkəzində soyunaraq özlərini qablaşdırıblar. Gənclər qablaşdırılmış vəziyyətdə bir saata yaxın uzanıblar.

Teleaparçılardan efrdə soyunmaları da tez-tez rast gəlinən maraqlı olaylardır. Buna fransız model və hava məlumatlarının aparcısı Doriya Tillenin jesti misal ola bilər.

Aparıcı sevimli futbol ko-

maqla diqqət çəkmək asan yoldur.

Onun fikrincə, ekstrensializm cərəyanında bu barədə var: "Lüt kişi plaş geyinib və qadının qarşısında açaraq özünü nümayiş etdirir, bundan zövq alır. Siyasi ekstrensializm isə siyasətçilər hansısa tələblərə reaksiya vermirlər. Bu zaman etiraz etmək istəyən şəxs hansısa formada siyasətçinin yox, medianın diqqətini cəlb etməyə çalışır. Çünki soyunur və mətbuatda tezliklə yayılır".

A.İsayadənin dediyinə görə, bunu idmana da aid etmək olar: "Elə sonuncu Madrid matçında oxşar hal oldu. Əgər həmin vaxt stadionda kameralar olmasaydı, o qız belə hərəkət etməzdi. Ona görə kameralar, media olduğu üçün bu addımı atır, əks halda soyunmasının əhəmiyyəti qalmır. Ümumiyyətlə, hamımızda kompleks var. Biz soyunmağa utanırıq. Özünü çılpacaq nümayiş etdirmək isə əks kompleksdir. Biz birincini norma kimi qəbul edirik. Bugünkü qaydalara görə, ikinci anormaldır. Ancaq insan dünyaya çılpacaq gəlib, çılpacaq gedir. Afrikada bəzi tayfalar çılpacaq gəzir. Bizim sivilizasiya buna mənfi baxır. Lakin sosial şəbəkələrdə, xüsusən İnstagramda soyunan, diqqət çəkmək istəyən qızlar var, bununla izləyici toplayırlar.

Bu da natamamlıq kompleksidir. Sən biliklə, intellektlə, rəqslə, bacarıqla özünü təsdiqləyə bilməyəndə bu addımı atırsan".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

"Terror təşkilatlarının kökünü kəsmək mümkün olmur"

Ekspert: "İŞİD-in məhvi barədə deyilənlər əfsanədir"

Mayın 30-da Türkiyənin cənubunda, Adana əyalətində İŞİD terror qruplaşmasının 14 silahlısı saxlanılıb. Məlumatla görə, tutulanlar arasında qadın da var. Silahlıların hamısının Türkiyə vətəndaşları olduğu bildirilir.

Terrorçuların saxlanılması ilə bağlı əməliyyat əvvəlcədən plana uyğun şəkildə aparılıb. Saxlanılanların Adananın müxtəlif hissələrində terror aktları planlaşdırdıqları məlum olub. Onu da qeyd edək ki, daha əvvəl Türkiyənin Daxili İşlər naziri Süleyman Soylu son zamanlar Türkiyə ərazisində İŞİD-in fəallığının müşahidə olunduğunu demişdi.

İŞİD terror təşkilatının illərdir ki, məhv edildiyi bildirilsə də, bu barədə dünya mediasında çoxsaylı yazılar dərc edilmişdir. Görünən budur ki, qruplaşma ayaqdadır. Öz də bu terror qruplaşmasının üzvləri guya islam uğrunda savaşıqlarını söyləsələr də, islamda müqəddəs hesab edilən Ramazan ayında qan tökürlər. İŞİD üzvlərinin MDB sərhədlərinə qədər yaxınlaşdığını söyləyənlər də var.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan ekspert Nəzakət Məmmədova bildirdi ki, İŞİD-in məhv edildiyini söyləmək olmaz: "Ümumiyyətlə, terror təşkilatlarını məhv etmək, kökünü kəsmək mümkün olmur. Çünki bu təşkilatlar böyük dövlətlərin dəstəyi ilə yaranır və müəyyən məqsədi həyata keçirmək üçün istifadə edilir. Hazırda görürük ki, yeni dünya düzeninin formalaşması prosesi gedir. Bu proses isə münafiqşələr fonunda müşahidə olunur. Belə şəraitdə İŞİD kimi terror təşkilatlarına, əlbəttə ki, ehtiyac var. Onları idarə edən güclər üçün bu təşkilatların qalması vacibdir. Çünki hələ o güclər öz məqsədlərinə tam çatmayıb, ciddi müqavimətlə üzləşiblər. Buna görə də, təbii ki, İŞİD hələ yaşayacaq. Amerika, Rusiya, Türkiyə, İran qarşılıqlı olaraq, İŞİD-in və digər terror təşkilatlarının da yaşamasını müşahidə edəcəyik. Amerika və Səudiyyə Yaxın Şərqdə İŞİD, PKK, PYD, YPG vasitəsilə fəaliyyətlərinə davam edirlər. Heç kəsə sirs deyil ki, İŞİD-də ingilislərin təlimatçıları, almanlar vardı. Yeni İŞİD sanki bir anqlo-sakson projesinə oxşayır".

Ekspert xatırladı ki, İŞİD-in İordaniyada Amerika təlimatçıları tərəfindən təlim keçdikləri ilə bağlı da məlumatlar yayılmışdı: "Bu faktı ruslar yaymışdı. Onlar kosmosdan izləmişdilər ki, Suriya-İordaniya sərhədində, sərhəd bəziliş məntəqəsindən İŞİD üzvləri çox rahatlıqla keçib gedirdilər. Halbuki orada Amerika əsgərləri xidmət aparırdı. Rusiya, Türkiyə və İran İŞİD-a qarşı müharibə aparanda amerikalılar bu terror qruplaşmasının üzvlərini ərazidən evakuasiya etdilər. Guya İŞİD-i amerikalı aviasiyası bombardman edirdi, ancaq sonradan xəbər yayıldı ki, bu terror qruplaşması üzvlərinin olduğu əraziyə humanitar yardım edilib. İŞİD yerinə də dinc əhalini vurdular və adını da qoydular ki, səhv düşüb. İŞİD-in bir hissəsinin Əfqanıstana yerləşməsi ilə bağlı da məlumatlar var. Əfqanıstan da Amerikanın nəzarətindədir. Orada İŞİD-in, lazım gələrsə, münaqişə bölgəsinə atılmasına yol verilə bilər. Bu baxımdan İŞİD-in tam məhv olmasını söyləmək olmaz. Ümumiyyətlə, terror təşkilatlarını asanlıqla məhv etmirlər. Çünki bu təşkilatların yetişməsi üçün böyük dövlətlər vəsait xərcləyir, təlimlər keçirir. Təbii ki, belə halda birdən-birə bu terror təşkilatını məhv etməzlər. İŞİD-i Əfqanıstana yerləşdirməkləri də təsadüfi deyil. Həmin bölgə elədir ki, oradan bu terror təşkilatının üzvlərini Çin, Rusiya, İran və yenidən Yaxın Şərqə göndərə bilərlər. Bu baxımdan İŞİD-in məhv edilməsi ilə bağlı məlumatlar əfsanədir. İŞİD "Əl-Qaidə"dən yarıdır. İŞİD-dən də başqa ad altında yeni bir terror təşkilatı yarada bilərlər. Çünki terrorla bağlı təlim keçmiş adamlar daimi xüsusi xidmət orqanlarının nəzarəti altında olurlar və onlardan lazım gəldikdə istifadə edilir".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Müsavat"

Ötən həftə Moskvada Taliban liderləri ilə Rusiya rəsmiləri arasında növbəti görüş keçirilib. Rusiya ilə Əfqanıstan arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 100 ilinin tamam olması münasibətilə tədbirdə Taliban heyəti də iştirak edib. Tədbirə həmçinin Əfqanıstanın keçmiş prezidenti Həmid Karzay və Əfqanıstanın Sülh Şurasının rəhbəri Məhəmməd Kərim Xəlili də qatılıb.

Qeyd edək ki, 14 nəfərdən ibarət Molla Əbdülqəni Bəradərin rəhbərlik etdiyi Taliban heyəti Moskvaya Qəterdən gedib. Tədbirdən bir gün sonra keçirilən danışıqlarda Molla Əbdülqəni bildirib ki, Əfqanıstan münasibətlərinin hərbi yolla həlli mövcud deyil. Münasibətləri yalnız diplomatiya və siyasət əsasında həll etmək olar.

Rusiyanın Xarici İşlər naziri Sergey Lavrov isə öz növbəsində xarici qüvvələrin Əfqanıstanı çıxarılmasını çağırışını alqışlayıb. O, qarşılıqlı əlaqələrin əhəmiyyətini qeyd edərək, Rusiyanın İŞİD və narkotik qaçaqmalçılıqla mübarizədə Əfqanıstana daha artıq yardım göstərəcəyini bildirdi.

“Əfqanıstan münasibətlərinin hərbi yolla həlli mövcud deyil. Bu, yalnız diplomatiya və siyasətə əsaslanmalıdır. Xarici qüvvələr ölkədən çıxmalı, əfqan xalqı bir araya gəlib vəziyyətdən çıxış tapmalıdır”, – deyərək Rusiyanın xarici işlər naziri vurğulayıb.

Xatırladaq ki, bu, Talibanın Moskvada qarşılandığı ilk hadisə deyil. Bu ilin fevralında da Taliban qrupunun nümayəndə heyəti Moskvada görüşlər keçirib. Ruslar son iki ildir ki, Talibanla intensiv danışıqlar aparır. Ehtimal olunur ki, Rusiya Mərkəzi Asiyanın bu strateji əhəmiyyətli ölkəsində yenidən möhkəmlənmək istəyir. Çünki hazırda ABŞ-ın qalib gələ bilmədiyi Əfqanıstana Hindistan, Çin kimi yeni güclər də ciddi maraq göstərir, üstəlik, İŞİD təhlükəsinin Əfqanıstanda peyda olması Rusiyanın Talibanla danışıqları üçün səbəb yaradır.

Hər kəsin anlaşmaq istədiyini Taliban

ABŞ, Rusiya və İranla danışıqlar aparan Taliban Əfqanıstana köklü sülh və sabitlik gətirə biləcəkm...

Amma indi Talibanla həm də ABŞ özü danışıqlar aparır. Bu ilin yanvarında bəlli olmuşdu ki, Qəterin paytaxtı Dohada keçirilən danışıqlarda ilkin razılıq əldə olunub. Qəterdəki danışıqlarda ABŞ tərəfdən Əfqanıstan üzrə xüsusi nümayəndə Zalmay Xəlilzad iştirak edib. Pakistan və Qəter rəsmilərinin də qatıldığı danışıqların

dördüncü günü tərəflər qarşılıqlı anlaşma sahəsində bəzi məsələləri aradan qaldıra bilib.

Vaşinqton hərbi qüvvələrin Əfqanıstanı çıxarılmasını Taliban tərəfindən əks-terror əməliyyatlarının dayandırılması, hətərəfli atəşkəs və üsyançı qrupun

Əfqanıstan hökuməti və digər qruplarla sülh dialoqunda iştirakına dair qarantiyalarla əlaqələndirir. Talibanın əsas şərhi ABŞ qüvvələrinin Əfqanıstanı terk etməsi, bundan sonra terrora - İŞİD-ə - qarşı birgə mübarizə və sair idi.

Xatırladaq ki, “Taliban” hərəkatı 1996-2001-ci illərdə Əfqanıstanda hakimiyyətdə olub. 2001-ci ildə ABŞ və müttəfiqləri-

Qəter Yaxın Şərqdə digər islamçı hərəkatlar kimi, “Taliban”la da yaxın əlaqələrə malikdir. 2013-cü ildən Dohada “Taliban”ın rəsmi nümayəndəliyi açılıb. Həmin vaxt “Taliban”la rəsmi Kabul arasında danışıqlar da məhz Dohada keçirilib. Ancaq danışıqlarda əsasən atəşkəs, əsirlərin qarşılıqlı olaraq azad edilməsi və sair kimi

məsələlər müzakirə olunub.

“Taliban” və Əfqan hökuməti, eləcə də ABŞ arasında danışıqlar 8 il əvvəl başlasa da, Trampın dövründə daha ciddi irəliləyiş əldə olunub. Doğrudur, 2017-ci ilin avqustunda Tramp ABŞ-ın Əfqanıstandakı yeni strategiyasını bəyan edib. Buna görə Birləşmiş Ştatlar ordunu tez bir şəkildə geri çəkəndən vaz keçib, hərbiçilərin “Taliban” döyüşçüləri ilə mübarizədə səlahiyyətlərini artırıb. Ancaq eyni zamanda danışıqlar da davam etdirilib. Və qeyd olunan razılıqlar əldə olunub. Vaşinqtonun “Taliban”la belə sürətli barışmasında Əfqanıstanda xaos son qoyulması, İŞİD təhlükəsi ilə yanaşı Çin, İran və Rusiya ABŞ-ın əsas rəqiblərinin “Taliban”la danışıqlara gətməsi və hətta bəzi məlumatlara əsasən, gizli dəstək verməsi də təsir edib.

Talibanın böyük dövlətlər tərəfindən danışıqlar masasına dəvət olunması onunla artıq bir əfqan realiti kimi qəbul olunmasıdır. Təbii ki, bunun üçün uzun zaman lazım oldu. Lakin bir zamanlar Talibanla savaşıyan Rusiya, ABŞ, eləcə də İran indi onunla danışıqlar aparır, razılıqlar əldə edir. Proseslərin bu şəkildə cərəyan etməsi bir tərəfdən sülh ümidləri ayaradır. Çünki Taliban indi Əfqanıstanın əsas hərbi gücüdür və onunla anlaşma bu ölkəyə sabitlik gətirə bilər. Amma digər tərəfdən bu danışıqlar bir realiti də təsdiqləyir: Əfqanıstan sovet işğalından əvvəlki dövrünə qayıtmayacaq. Gələcək Əfqanıstan şəriət dövləti, qatı islamçıların təsirində olan dövlət olacaq.

Lakin indi Talibanın regionda rəqabət aparan Rusiya, İran, ABŞ kimi ölkələrlə danışıqlar aparması, üstəlik, Çinlə də uzun illərə dayanan əlaqələri bölgədə köklü sülhün yaxında olmadığını deməyə əsas verir. Çünki bu dövlətlərin hər birinin fərqli, bir-birinin rəqibi olduğu üçün davamlı sülh əldə olunması çətin. Hətta qeyri-mümkün görünür.

Q Konan RÖVŞƏNOĞLU,
“Yeni Müsavat”

Özbəkistanın don dövrlərdəki sürətli inkişafının sirri...

Turizm imkanları, pambıq sahələri, daxili istehsal ölkənin asılılığını da azaldır

Yeni prezidentin hakimiyyətə gəlməsindən sonra yeni mərhələyə qədəm qoyan Özbəkistan dövlətinin sürətli inkişafı ilə bağlı müzakirələr artmaqdadır. Xüsusən də iqtisadiyyatda bir sıra islahatlar aparan, turizmin inkişafı ilə bağlı xeyli yol qət edən bu ölkə kənd təsərrüfatı ilə yanaşı sənayenin güclənməsinə nail olub.

Bu yaxınlarda türk dünyasının ayrılmaz tərkib hissəsi olan Özbəkistandan dönmə və təəssüratlarını “Yeni Müsavat”la bölüşən **Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin başqanı İntiqam Yaşar** da vurğuladı ki, Özbəkistan hazırda özünün yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub: “Hazırkı prezident Şövkət Mirzayevin ölkədə başlatmış olduğu kənd islahatları, dövlət strukturlarında önəmli postlara gənc kadrları irəli çəkilməsi artıq öz nəticələrini verməkdədir. Dövlətin görəcəyi işlərin, həyata keçirilən layihələrin mərkəzində gənclərin yer alması, onların potensialından istifadə olunması çox önəmli məsələdir. Özbəkistan turizm potensialına görə öndə olan ölkələr sırasındadır. Ölkənin hər qanının tarixi abidələrlə zəngin olması xarici turistlərin ölkəyə cəlb olunması baxımından çox önəmli amildir. Son illərdə ölkəyə turist axınının artdığını müşahidə etmək mümkündür. Hazırda dünyada dövlətlərin gəlir statistikasına nəzər etsək, turizmin çox böyük gəlir amili olduğunu görə bil-

rik. Ölkədə turizmə diqqətin artırılması bu baxımdan onu deməyə əsas verir ki, Özbəkistan yaxın illərdə turizm sahəsindən böyük gəlir götürən ölkələr sırasına ön sıralarda yer alacaq”.

I. Yaşarın sözlərinə görə, Özbəkistanın gələcək inkişafını şərtləndirən amillər sırasında ölkədə daxili istehsalat yüksək həssaslıqla yanaşılma amilinə də diqqət çəkmək yerinə düşərdi: “Ölkə bu gün də öz ənenəsinə sadıq qalaraq artıq dünya ölkələrinə pambıq məhsullarının ixracı ilə məşğuldur. Bundan əlavə, ölkənin böyük maliyyə mənbəyi olan avtomobil təminatını yerli istehsal hesabına ödəyir. Bu isə ölkədə həm vətəndaşların işlə təmin olunması baxımından, həm də maliyyənin kənara axınını qarşısını almaq baxımından son dərəcə əhəmiyyət daşıyır. Təhsil sahəsində də özbək türklərinin dünyaya geniş inteqrasiyasının şahidi olmaqdaıdır. Ölkə gəncliyinin böyük əksəriyyəti ingilis dilini bilir. Bu isə onlara dünyanın ən prestijli universitetlərində təhsil

almaq şansı verir.

Hər il xeyli sayda gənc Amerikanın, Avropanın dünyaya reytingli universitetlərində təhsil müxtəlif pillələrinə davam edir. Bütün bu sadaladığımız amillər onu deməyə əsas verir ki, xarici universitetlərdə dünya səviyyəli təhsilə yiyələnən gənclik Özbəkistanın sabahki inkişafında böyük rol oynayacaq. Ölkədə həm də hazırda bir mədəni-ədəbi inkişafın da şahidi oluruq. Mədəniyyət sahəsinin müxtəlif istiqamətlərinə xüsusi diqqət ayrılmaqdadır. Təbii ki, bu sıradan ədəbiyyat sahəsində çox ciddi, sistemli işlər aparılır. Bunu həm ölkənin paytaxtında, həm də paytaxtdan

yüz kilometrə uzaq əyalətlərdə həyata keçirilən layihələr, kəşf olunan gənc istedadların daha geniş ictimaiyyətə təqdim olunması, gənc yazarların kitablarının yüksək tirajlarla çap olunması deməyə əsas verir. Sistemli şəkildə aparılan bu işlər öz bəhrəsini verməkdədir. Yeri gəlmişkən, onu da qeyd etmək istərdim ki, bu ədəbi-mədəni layihələr tək cə Özbəkistanın sərhədlərini əhatə etmir, layihələrin önəmli hissəsi böyük türk dünyasını əhatə edir”.

Aqrar Elm və İnnovasiya Mərkəzinin əməkdaşı Yaşar Quliyev isə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Özbəkistanda əsasən kənd təsərrüfatı sahəsində böyük

bədən yararlanmalıdır”.

Y. Quliyevin sözlərinə görə, bu ölkədə ikinci ən çox inkişaf edən sahə pambıqçılıqdır: “Özbəkistan sovet dövründən pambıqçılıq sahəsində qabaqcıl ölkələrdən biri olub. Bu gün də o qabaqcıl ənənə davam edir. Özbəkistanda pambığın hər hektara görə orta məhsuldarlığı hər zaman 3 tondan yuxarı olub. Ayrı-ayrı fermer təsərrüfatlarında hətta hər hektardan 5-6 ton pambıq toplayanlar da olub. Bizim Özbəkistanda pambıqçılıq sahəsində gördüyümüz ən mütərəqqi texnologiyalar da bir pambıqçılıq qeyri-örqanik mulçanın tətbiqidir. Mulça torpaq sahəsinin bitki qalıqları, samanla, ağac yonqarları ilə örtülür. Özbəkistanda isə bu 5 ton ətrafındadır. Özbəkistanda isə bu 5 ton civarındadır. Bu onunla əlaqədardır ki, Özbəkistanda istehsal sistemi fərqlidir. Orada torpaq hansısa şirkətin adına keçirilir və həmin kənddə yaşayan vətəndaşlara icarəyə verilir. İdarəetmə isə sifarişli əsaslar üzərində qurulur. Hər bir fermer bilir ki, nə əkməlidir. Sifariş dövlətdən gəlir və dövlət sonda məhsulu fermerdən alır. Bu da kəndliyə stimulyadır ki, maksimum çox məhsul əldə etsin. Dövlətin sifarişindən artıq qalan hissəsini fermer sərbəst şəkildə də sata bilər, lakin dövlət sifarişi mütləq yerinə yetirilməlidir. Məhsuldarlığın yüksək olması ikinci səbəbi gübrələrdən kəndliyə qədər geniş istifadə edilmişdir. Mən Özbəkistanda olmuşam, müşahidə aparmışam, orada fosfat, azot, kalium gübrələri tələb olunan normada bitkilərə verilir. Azərbaycan da bu təcür-

N Nərgiz LİFTİYEV,
“Yeni Müsavat”

Nazpəri Dostəliyeva "Metro, avtobus sənət adamı üçün deyil" dedi, ələ salındı...

Əməkdar artistlər Bəhram Bağırzadə və Tahir İmanov bu dəfə Xalq artisti Nazpəri Dostəliyevaya "sataşblar". Aktyorlar qısa videoçarx çəkərək, xalq artistinin "metro, avtobus sənət adamları üçün deyil" sözlərini ələ salıblar.

Qeyd edək ki, "İçərişəhər" metrostansiyasında lentə alınan videoçarxda Bəhram Bağırzadə "sənətkar", Tahir İmanov isə metro əməkdaşı obrazını canlandırır. İmanov Bağırzadəni yeraltı nəqliyyata buraxmır və "Metro sənətkar üçün deyil. Avtobusa da minmə" deyir.

Xatırladaq ki, bu günlərdə N.Dostəliyeva bir neçə gün öncə "Səhər-səhər" proqramında sənət adamlarının ictimai nəqliyyatdan istifadə etməsinin doğru olmadığını bildirmişdi: "Sənət adamlarını metroda, avtobusda görmək möcüzə kimi gəlirdi. Əslində, belə lazımdır. Çünki metro, avtobus sənət adamları üçün deyil. Aparıcısan, metroda, avtobusda rahat gedə bilərsənmi? Hər gün işdə çəkdiyimiz əzablar, üstəgəl də bunlar. Düz yol gedirəm, kimse "Nazpəri keçdi" deyir, mənim üçün xoşbəxtlikdir. Avtobusda, metroda hamıyla şəkil çəkdirməlisən. Bəzən narazılıqlar yaranır ki, niyə mənimlə foto çəkdirmirsən? Bəzən kobud da davranırlar. Bunlar sevgidəndir".

Çəkilən videoçarxla bağlı Nazpəri Dostəliyevanın mövqeyini öyrənməyə çalışdıq. Lakin xalq artisti telefon zənglərimizi cavabsız buraxdı.

Bəs həmkarları xalq artistinin fikirləri ilə razıdır mı?

Əməkdar artist **Elza Seyidcahan** qeyd etdi ki, sənətçilər nəinki ictimai nəqliyyatdan istifadə etməli, hətta piyada gəzib, xalqın arasında olmalıdır: "Bəzi sənətkarlar var ki, onlar özlərini göstərir. Onlar sonradan "görənlərdir". Elə bilirlər ki, artıq zirvədədirlər. Lakin ən sadə insanlar elə zirvələrdə doğulurlar. Baxın, prezidentimiz, vitse-prezidentimiz sadə xalqla necə görüşüb, onları səmimi dinləyir. Onlar insanların gözlərini içinə baxaraq problemlərini oxuyurlar. O boyda Fuad Poladov həmişə metrodan istifadə edirdi. Eləcə də əfsanəvi bəstəkarımız Qara Qarayev konservatoriyaya piyada gəlib, piyada gəldirdi. O, daim xalqın içərisində olub. Məgər onlar sənətkar deyil? Ümumiyyətlə, o sözü deyən sənətkar deyil, sənətçidir. Hər iki sözün arasında dağlar qədər fərq var. Şəxsən mən sadəliyə üstünlük verirəm. Olur ki, öz avtomobillimlə gedəndə yoldan yaşlı analarımızı, xanımlarımızı götürüb mənzilinə qədər yola salmışam. Bundan nə utanmışam, nə də çəkinmişəm. Məni tanıyanlar bilir ki, məclislərə, o cümlədən yas mərasimlərinə gedəndə özümü sadə xalqdan ayırmamışam. Hətta hamı kimi yerdə əyləşmişəm deyiblər ki,

Elza Seyidcahan: "O boyda Fuad Poladov metro ilə gedib-gəlirdi, məgər o sənətkar deyildi?"

Nüşabə Ələsgərli: "Populyar olana qədər metrodan, avtobusdan istifadə etmişəm"

"Elza xanım, qalxın başqa yerdə əyləşin", buna etiraz etmişəm ki, mən də hamı kimi sadə insanam, camaat harada, mən də orada".

Əməkdar artist **Nüşabə Ələsgərli** isə həmkarının fikri ilə razı olduğunu dedi: "Nazpəri xanım əslində o sözləri pis mənada deməyib. Bu doğrudur ki, sənət adamı gərək camaat içərisində az görünsün, adıləşməsin, əlçatmaz olsun. Amma ictimai nəqliyyatdan istifadə etmək hamıya lazımdır. Nə vaxtsa tıxac olanda ictimai nəqliyyatdan istifadə etmişik, neyləməliyik ki?".

Əməkdar artist bildirdi ki, populyar olana qədər ictimai nəqliyyatdan istifadə edib: "Hazırda ictimai nəqliyyatdan istifadə etmərəm. Lakin tələbə ikən Sumqayıtdan Bakıya avtobusla gəlirdim, sonra "20 Yanvar" metrostansiyasına minib, "28 May" stansiyasında düşürdüm və sairə".

Azərbaycanlı sənətçilər komplekslə yanaşır, dünya ulduzları isə...

Beləliklə, ölkəmizdə çox nadir hallarda hansısa müğənninin ictimai nəqliyyatdan istifadə etdiyini şahidi ola bilərik. Lakin dünyada ən məşhur ulduzlar bu məsələyə çox sadə və kompleksiz yanaşır. Məsələn, dünyaca məşhur müğənni Rihanna tez-tez metrodan istifadə edir. Sərbəst şəkildə, açıq-aşkar metroya minən müğənninin bu barədə çoxlu sayda fotoları var.

Cenifer Lopez də metrodan istifadə edən ulduzlardan biridir. Müğənnini tez-tez tıxac üzündən metroya minir.

Hollivud ulduzları Maykl Duqlas, Ann Hatvey, Dru Berrimo da vaxtaşırı metrodan istifadə edirlər. Bəzən ulduzlar metroya minərkən üzlerini gizlətməyə çalışsalar da, fanatları onları həmişə tanıyır, yaxınlaşıb foto çəkdirirlər.

Türkiyənin məşhur şoumeni Mehmet Əli Ərbil də illər öncə metrodan istifadə edib. Belə ki, İstanbuldakı tıxaclardan bezən şoumen həmkarı Ümit Okurla metroya minib. Bu haqda sosial şəbəkədə yazan Mehmet metronun çox rahat olduğunu, bundan sonra tez-tez istifadə edəcəyini qeyd edib.

Rusiyada yaşayan Azərbaycanlı Xalq artisti, müğənni Emin Ağalarov da metrodan istifadə edən ulduzlar siyahısındadır. Bir neçə il öncə müğənni tıxaclara görə metrodan istifadə etdiyi barədə sosial şəbəkədə fotolar paylaşmışdı.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Arvadını öldürən keçmiş məhkuma 18 il həbs cəzası verildi

Həyat yoldaşını öldürməkdə ittiham edilən şəxsin məhkəməsi keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində qətl törətməkdə təqsirləndirilən 1991-ci il təvəllüdü İlkin Abdullayev cinayət işi üzrə məhkəmə iclası baş tutub.

Hakim Eldar Mikayilovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə iclasında hökm oxunub. Hökmə əsasən İ.Abdullayev 18 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Xatırladaq ki, qətl hadisəsi öten il oktyabrın 24-də Xətai rayonunda baş verib. 24 yaşlı Səriyyə Abdullayeva yaşadığı evdə keçmiş həyat yoldaşı 27 yaşlı İlkin Abdullayev tərəfindən bıçaqlanaraq qətlə yetirilib.

Məlum olub ki, əvvəllər məhkum olunan Hövsan qəsəbə sakini İlkin Abdullayev bir neçə il əvvəl arvadından boşanıb. Lakin boşanmalarına baxmayaraq, onların arasında münafişə davam edib.

Oktyabrın 23-də özü ilə bıçaq götürən 27 yaşlı İlkin əvvəlcədən planlaşdırdığı kimi Səriyyənin yaşadığı evə gəlib və 4 yaşlı uşağın gözü önündə ona çoxsaylı zərbələr endirib. Qadın aldığı çoxsaylı kəsilməmiş-deşilməmiş xəsarətlərdən hadisə yerində keçirilib.

İstintaq orqanı tərəfindən İlkin Cəmil oğlu Abdullayevin barəsində Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4-cü (xüsusi amansızlıqla və ya ümumi təhlükəli üsulla adam öldürmə) maddəsi ilə ittiham elan edilib.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Sevgilisini maşında bıçaqladı, avtomobili dərəyə yuvarladı, hər ikisi öldü

Bakıda avtomobil dərəyə aşdı. Hadisə Bakı Dairəvi Yolunun Yasamal rayonu ərazisindən keçən hissəsində qeydə alınıb.

Bakıda avtomobilin dərəyə yuvarlanması faktı ilə bağlı bəzi məqamlar məlum olub.

ONA-nın məlumatına görə, Bakı Dairəvi Yolunun Yasamal rayonu ərazisindən keçən hissəsində "Mercedes" markalı avtomobilin dərəyə yuvarlanması nəticəsində ölənlərin adları məlum olub.

Araşdırmalarla müəyyən edilib ki, avtomobilin sürücüsü Vasif Abdullayev iyunun 1-də sevdiyi qızı (Aygün, soyadı hələ məlum deyil) öz avtomobilində bıçaqlayıb. Daha sonra Bakı Dairəvi Yolunun Yasamal rayonu ərazisindən keçən hissəsində maşını dərəyə yuvarlayaraq intihar edib. Hər iki şəxsin meyiti bu gün ərazidə aşkar edilərək çıxarılıb.

"Xudafərin" MMC-nin vəzifəli şəxsləri həbs edildi

"Xudafərin" MMC-nin vəzifəli şəxsləri - Anar Məmmədov, Ramiz Quluzadə, Nicat Məmmədov, Cavid Qurbanov və Türkiyə vətəndaşı Emin Gülün cinayət işi üzrə məhkəmə iclası yekunlaşıb.

ONA-nın məlumatına görə, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Əfqan Hacıyevnin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslərə hökm oxunub.

Məhkəmənin hökmü ilə A.Məmmədov və R.Quluzadə 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Onlar məhkəmə zalında həbs olunub. Digər şəxslərə isə şərti cəza verilib.

Qeyd edək ki, "Xudafərin" MMC-nin vəzifəli şəxsləri - Anar Məmmədov, Ramiz Quluzadə, Nicat Məmmədov, Cavid Qurbanov və Emin Güle qarşı Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2 (dələduzluq; külli miqdarda törədildikdə), 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb. Onların barəsində istintaq dövründə həbs-qətimkan tədbiri seçilməyib.

Cinayət işində 47 zərərçəkmiş var. Təqsirləndirilən şəxslər ümumilikdə 2 milyon manat dəyərində dələduzluq etməkdə təqsirli bilinirlər.

Məhkəmədə elan olunmuş ittiham üzrə Anar Məmmədovla Ramiz Quluzadə özlərini qismən təqsirli bildiklərini, digərləri isə özlərini təqsirli bilmədiklərini deyiblər.

Xatırladaq ki, "Xudafərin" MMC "AMAY Abdulla" kimi tanınan iş adamı Abdulla Abdullayevə məxsusdur.